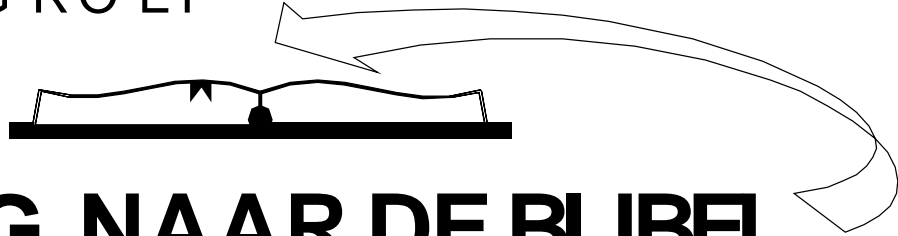

WERK GROEP

TERUG NAAR DE BIJBEL

Beste broeders, zusters, voorgangers en oudsten,

Deze keer vindt u de brief misschien wel heel erg dik, een lees mogelijkheid van 40 bladzijden! Ja, u heeft gelijk. Maar wij hebben een verontschuldiging, want het is eigenlijk geen brief, maar een boekje. Wij zullen dit uitleggen. Het onderwerp dat wij u beloofden te zullen behandelen in deze brief is: “Hoe verhoudt zich de psychologie en de Bijbel?” Dit blijkt in de praktijk een zeer uitgebreid onderwerp te zijn. Daarom hebben wij ervoor gekozen om hier 3 brieven aan te besteden. Om te beginnen is dit boekje van Anita Simpson voor u vertaald vanuit het Engels. De Engelse titel luidt: “Improving the Self-Image...Freedom or Bondage?” Wij hebben de volgende titel hieraan gegeven: “Verbetering van het Zelfbeeld....Bevrijding of Valstrik?” Wij kennen de schrijfster al een aantal jaren. Zij is Deense van geboorte en werkt sinds haar trouwen met haar Engelse man in een gemeente in Cork in Ierland (zie verder het voorwoord). Anita geeft in haar studie eigenlijk dat weer, waarover wij willen praten in onze studie over dit onderwerp. Daarom hebben de moeite genomen om het boekje te vertalen en het voor u leesbaar aan te bieden. In onze volgende twee brieven zullen wij zo nu en dan teruggrijpen op de inhoud van Anita’s werk. Wij adviseren u dit boekje rustig door te nemen en als basis te beschouwen voor de volgende brieven.

Ondertussen is ook het beantwoorden van vragen doorgestaan. Twee, in onze ogen belangrijke vragen hebben wij op onze website op het internet geplaatst. Het gaat om een recensie van het boek: “De Hemel is zo Echt” van mevr. Choo Thomas en over een vraag over de Genadekerk van Joseph Prince in Singapore. Voor lezers die geen faciliteiten hebben om het internet te bezoeken en ook niet via vrienden of kennissen de website van de werkgroep kunnen bezoeken, geldt nog steeds het aanbod om via Kampen een gratis afdruk toegestuurd te krijgen.

Nu we het toch over de website hebben, willen wij hier enige andere zaken aan u doorgeven:
...Uit cijfers van de statistieken van de provider Solcon blijkt, dat onze website goed bezocht is het afgelopen jaar. Wij zijn de Heer hiervoor erg dankbaar.
...Zoals u waarschijnlijk wel weet is de website van de werkgroep tweetalig, vandaar ook de Engelse naam: www.backtothebible.nl Dit is al vanaf het begin van de publicaties het geval in verband met onze overzeese contacten. Nu zouden wij graag willen, dat deze mogelijkheid meer bekendheid krijgt. Als u nu Engelssprekende vrienden of kennissen heeft of weet, dit kunnen bv. ook studenten, asielzoekers, buitenlandse werknemers, enz. zijn, wijs hen dan op de website. Voor hen die in de zending werken en daar christenen ontmoeten, we denken bv. aan collega's of aan christenstudenten, kan onze site ook van waarde zijn. Dus graag mond tot mond reclame voor de Engelse afdeling van de site!
...In de laatste twee brieven schreven wij, dat wij ons aangemeld hadden bij de betreffende instantie in België om het einde van de naam van onze website te veranderen van .nl in .eu . Om voor ons niet heldere redenen is dit niet gelukt en is deze verandering toegewezen aan een andere persoon of instantie. Dus in de toekomst zou het kunnen gebeuren, dat als u op het internet gaat, u de naam

backtothebible.eu tegenkomt zonder dat dit van de werkgroep afkomstig is. Wij vinden dit jammer, maar het zij zo.

Het klaarmaken en verzenden van de publicaties is een heel karwei en ook een duur karwei. Gelukkig heeft u in al de twaalf jaren dat de werkgroep dit doet, ruimschoots bijgedragen in de kosten.

Ondertussen heeft er door de introductie van de nieuwe middelen als e-mail en website via het internet een verandering plaatsgevonden. Op dit moment is de situatie zo, dat ongeveer 130 lezers ons verzocht hebben de publicaties per e-mail te mogen ontvangen. Dit laatste heeft voor hen als voordeel, dat zij de publicatie direct binnen hun bereik hebben op hun pc en indien nodig zelf kunnen vermenigvuldigen en kunnen doorgeven aan anderen. Voor de werkgroep is dit ook gemakkelijker en daarnaast zeker voordeliger in de kosten.

Naast deze e-mailers zijn er ongeveer 870 lezers die de publicaties per gewone post ontvangen. Dit laatste kan wat ons betreft gewoon zo blijven. Wij realiseren ons, dat niet iedereen de faciliteiten van een pc met internet mogelijkheden ter beschikking heeft. Mochten er onder deze categorie lezers toch mensen zijn, die onlangs overgegaan zijn op een pc met toebehoren, willen zij dan misschien overwegen om ook over te stappen op een ontvangst van ons per e-mail. Laat in dat geval het even aan ons horen of zien per e-mail.

Drs. Ruud van de Ven, de schrijver van o.a. het boek "Dossier Joshua", Genezing in breder perspectief, heeft weer een boek van de pers laten rollen. Hijzelf heeft voor zijn bekering, diep in de occulte wereld geleefd en is dus heel bekend met de gevaren daarvan. Nu heeft hij de geestelijke veranderingen in de leer van prof.dr.W.J.Ouweneel grondig bestudeerd en is daarbij tot een aantal schokkende ontdekkingen gekomen. Aangezien deze persoon een grote invloed uitoefent op geestelijk Nederland door middel van zijn boeken, lezingen en website vinden wij het belangrijk als werkgroep om op dit boek de aandacht te vestigen. Het boek is verkrijgbaar in de boekhandel onder de titel: "Sluiers over de Schrift", uitkomen in een andere wereld? De uitgever is Stichting Johannes Multimedia ISBN 90-5798-213-7 Het boek heeft één nadeel, het is nogal een pil om te lezen. Hopelijk stapt u hierover heen als u het belang van de inhoud voor ogen houdt. Ten slotte hoeft u niet alles in een dag uit te lezen. Warm aan bevolen! Rien van de Kraats.

Stichting: Werkgroep "Terug naar de Bijbel"

Postadres: Populierenstraat 51, 8266 BK Kampen, Nederland; tel.038-3328234

E-mailadres: byblos@solcon.nl

Websiteadres: www.backtothebible.nl

Dagelijks bestuur: Voorzitter: Ing. M. v.d. Kraats

Secretaris/penningmeester: Dhr. A.A. Doorn

De Stichting is ingeschreven onder nr. S 025302 K.v.K. te Zwolle;
Banknummer: 65.02.76.213 ; Postgiro 7415978

Het Zelfbeeld verbeteren...

Bevrijding of valstrik?

“Gods weg is volmaakt; des Heren woord is zuiver,
Hij is een schild voor allen die bij Hem schuilen.”
2 Samuël 22:31

Geschreven door Anita Simpson te Cork in Ierland in 2002

Vertaald door Dirkje van de Kraats – Smit te Kampen in 2006

Uitgegeven door werkgroep Terug naar de Bijbel in 2007

*“U komt van de heer Adam en van de dame Eva”, zei Aslan, “en dat is allebei eervol
genoeg om het hoofd van de armste bedelaar op te heffen, en schaamtevol genoeg om de*

schoulers van de grootste keizer op aarde te buigen.”

C.S.Lewis

Voorwoord

Psychologie is al een moeilijk woord om uit te spreken, laat staan om uit te leggen. Toch is Anita Simpson erin geslaagd om dit onderwerp op een heldere en prettig leesbare manier onder woorden te brengen. Haar afkomst uit het onderwijs heeft haar geholpen, om geduldig haar onderwerp vanuit verschillende kanten te belichten zonder daarbij in herhaling te vervallen. Van haar jarenlange ervaring in het gemeentewerk heeft zij gebruikgemaakt om de zaken kritisch te bekijken en aan de orde te stellen. Als 29 jarige Deense trouwde zij met de Engelsman Tony Simpson en begonnen zij een zendingswerk in Cork in Ierland. Hier ontstond een gemeente waarin ook verschillende bekeerlingen als “probleemgevallen” een plaats kregen. Samen met haar man Tony werkte zij intensief mee in de counseling en kwam zij dingen tegen die haar uiteindelijk noopte tot het schrijven van het boekje dat nu voor u ligt.

Ondertussen brachten zij samen een gezin groot van drie zonen, die nu alledrie getrouwd zijn en een volwassen leven leiden. De drang om te schrijven heeft Anita altijd beziggehouden. In 1996 vertaalde zij het levensverhaal van de jonge Zweedse arts Torbjörn Swartling vanuit het Zweeds in het Engels en zorgde ervoor dat dit boek: “From Spiritual Powers to Liberating Grace” werd uitgegeven. (bij de werkgroep zijn nog enkele exemplaren beschikbaar)

De leeftijd van om de zeventig jaren voor beiden weerhoudt hen niet om in Gods wijngaard te werken. Tony spreekt minimaal één keer per jaar op de conferentie van zigeuners in Wales. Ook hij schrijft boeken. Als werkgroep overwegen wij om zijn boek over de brief aan de Kolossenzen te gaan vertalen in de toekomst. Sinds wij ongeveer tien jaar geleden contact met dit echtpaar kregen, hebben wij regelmatig gecorrespondeerd en zijn wij voortdurend bemoedigd door hen. Daarom kunnen wij dit boekje: “Het Zelfbeeld verbeteren... bevrijding of valstrik?” van harte bij u aanbevelen. Vergeet u ook niet de appendix te lezen.

Namens de werkgroep Rien van de Kraats.

Inhoud

Hoofdstuk	1...Cruciale vragen van de rechter en het kind
	2...Grote Claims
	3...De grote verandering
	4...De oorsprong van de verandering
	5... Waarheid of dogma?
	6...Een toegevoegd bevel.
	7...Variaties en gemengde ideeën
	8...Waarde en waardeloosheid
	9...Hulp in nood
	10..De last van het ik
	11..Het menselijke probleem
	12..Echt vertrouwen
	13..Menselijke motivatie – onbegrensde genade
	Appendix

Hoofdstuk 1 CRUCIALE VRAGEN VAN DE RECHTER EN HET KIND

In het gerechtshof gaf een rechter een kort bevel aan een nieuwe junior advocaat: “Tijdens de lunch wil ik je spreken in mijn kantoor”.

De jonge advocaat ging op weg en vroeg zich zenuwachtig af, wat hij verkeerd had gedaan. Maar hij kreeg een nogal onverwachte ontvangst. De deur was nog niet achter hem dicht, of de rechter, struikelend over zijn woorden, zei: “Iedereen hier zit bij iemand anders, maar niemand durft dat bij mij, omdat ik de rechter ben. Wil je asjeblieft hier blijven en met me lunchen?”

Een van de hoogste posities die een mens kan bereiken, is die van rechter. Zou die positie dan niet logischerwijze een gevoel van zelfvervulling veroorzaken? Dus blijkbaar niet!

Dit voorval vond jaren geleden plaats en sindsdien zijn veel veranderingen gekomen en weer gegaan. Maar het menselijke hart is niet veel veranderd. De zoektocht naar een gevoel van veiligheid, acceptatie en vervulling hoort bij de mensheid, welke positie in het leven men ook inneemt.

Het probleem om met je persoonlijke identiteit klaar te komen (jezelf te vinden), heeft ook niets met leeftijd te maken. Er is een verhaal over een jong kind dat veel moeite deed om de raadsels van het leven op te lossen: ”Waarom ben ik mij en niet iemand anders? Maar als ik iemand anders was, dan was ik alleen maar een andere mij en zou ik de mij die ik nu ben kwijt raken. Maar hoe komt het dan dat ik mij ben en waarom?”

Het kind was nog te jong om er met iemand over te praten en zijn gedachten bleven maar in een kringetje rondraaien. Dat waren moeilijke vragen voor een vijfjarige – evenals trouwens voor een vijftigjarige!

Zowel in tijden van voorspoed als tegenspoed hebben mensen vaak twijfels over zichzelf. Ze zijn bang niet aan de eisen te voldoen, niet geaccepteerd te worden of ze hebben verborgen schaamtegevoelens. Zowel in religieuze kringen als in de seculiere wereld worstelen mensen met problemen over zichzelf en hun identiteit. Misschien komt dit vooral voor in de westerse wereld waar de rollen vervagen en niet meer zo duidelijk omschreven worden als in sommige andere delen van de wereld.

De problemen kunnen op veel verschillende manieren naar buiten komen, ook kunnen ze goed verborgen blijven. Als nu blijkt dat ze eigenlijk universeel zijn, is er dan een oplossing voor?

Nu zijn er zowel in seculiere als in christelijke kringen een heel stel verschillende antwoorden die uiteindelijk toch allemaal in een gelijke richting lijken te wijzen. Het probleem is een onderontwikkeld zelfconcept en we moeten proberen een beter zelfbeeld te verkrijgen.

Maar een sterke gerichtheid op ons zelfbeeld is meestal geen lang leven beschoren. Al gauw komt een of andere vorm van wrevel te voorschijn, die de zaak in de war komt schoppen. Want als wij geloven dat wij ons goed moeten voelen over onszelf, duurt het meestal niet lang voor de een of andere storing dit belangrijke doel komt verhinderen!

Je voelt je belangrijk en gefrustreerd en je hebt onduidelijke gevoelens van schaamte. Deze vreemde vermenging is vaak bijzonder hardnekkig. Wordt het dan aan onszelf overgelaten om dit verstoorde zelf zo goed mogelijk te besturen of is er ergens hulp te vinden?

We moeten nu kiezen voor een van de theorieën of de hulp van een of meer van de vele experts op dit gebied. Het lijkt verstandig om eerst te onderzoeken of zij de juiste diagnose van het probleem hanteren.

Een verkeerde diagnose van een probleem of een “herstel” gebaseerd op een verkeerde conclusie kan de plaats waar het goede antwoord zich bevindt heel dicht benaderen. Zelfs kunnen de twee bijna parallel lijken te lopen. En toch zijn de uiteindelijke resultaten mijlen ver van elkaar verwijderd.

Een medische behandeling gebaseerd op een verkeerde diagnose kan mogelijk tijdelijke verlichting brengen, maar zal de onderliggende ziekte niet genezen. De kuur kan zelfs een echt herstel in de weg staan, omdat de symptomen verhuld worden. Als dit waar is op medisch gebied, hoeveel te meer als het gaat om de problemen van de menselijke ziel.

Professor W. K. Kilpatrick, een hooggekwalificeerde psycholoog, hield zich aan bijna alle meest gangbare theorieën op zijn terrein en gaf er ook les in. Uiteindelijk begon hij de leegheid van deze filosofieën te ontdekken en bekeerde hij zich tot het christelijk geloof. Hij zegt dat sommige seculiere psychologen zelfs afstand nemen van de gangbare theorieën over eigenwaarde. Ze zijn van oordeel dat die te oppervlakkig zijn om ook maar enigszins van nut te blijken bij het analyseren van menselijke problemen. Kilpatrick zegt dat christenen helaas aan boord gaan van het zinkende schip, terwijl bepaalde seculiere psychologen het schip verlaten, omdat ze voelen dat hun een dreigende ramp boven het hoofd hangt! 1

Hoe dan ook, de vraag om een oplossing houdt ons nog steeds bezig. Gebruiken de diverse antwoorden alleen maar verschillende methodes, die uiteindelijk naar hetzelfde doel leiden, het doel van zelfvervulling? Is het ook mogelijk dat het geloof dat we ons goed over onszelf moeten voelen, ons nu juist onder de tirannie van het ik houdt? In dat geval is er Iemand die heeft gezegd, dat er één Weg is die naar het Leven leidt.

Het allerbelangrijkste is de juiste Weg en die moeten we eerst onderzoeken.

Als we misschien al een verkeerde weg ingeslagen zijn, is het waarschijnlijk nodig daar eerst naar te kijken, zodat het mogelijk is op onze schreden terug te keren en dan de goede Weg te nemen.

Hoofdstuk 2 GROTE CLAIMS

De mogelijkheden, uitdagingen en problemen van het leven kunnen intimiderend lijken en soms niet te hanteren. Als er iets gevonden kon worden, dat zou helpen zowel de problemen te ontwarren als deuren naar mogelijkheden te openen, zou dat zeker een geweldige sleutel voor het leven zijn. Eigenlijk is er één bijzondere eigenschap, die boven alle andere uitsteekt en die algemeen wordt geaccepteerd als zo'n belangrijke sleutel.

Als u de eisen die gesteld worden onderzoekt, zult u vinden, dat een voldoende hoeveelheid van deze eigenschap u in staat zal stellen bevrediging te vinden, zowel in uw persoonlijke als in uw emotionele en sociale leven. Hetzelfde ingrediënt zal u ook helpen het maximale profijt uit uw opleiding te halen. Bovendien is het ingrediënt absoluut onmisbaar als u in staat wilt zijn andere mensen te waarderen en relaties met hen wilt aangaan. Het is zelfs de belangrijkste vereiste, als u in staat wilt zijn andere mensen lief te hebben. Veel christenen zien het als een noodzakelijke stap, als u in staat wilt zijn om God lief te hebben en het volle vermogen te bereiken, waartoe Hij u geroepen heeft in het leven.

Veel autoriteiten zijn het erover eens dat zonder dit speciale ingrediënt in uw geestelijke, emotionele en sociale leven, u de kans loopt verstrikt te raken in een vicieuze cirkel van slecht presteren, verwrongen opvattingen en onrealistische verwachtingen. En, zonder deze eigenschap zult u waarschijnlijk gedoemd zijn tot een miserabel leven, vol persoonlijke, emotionele en sociale mislukkingen. In ernstige gevallen kunt u in een depressie raken, zelfs neigen tot zelfmoord. Er zijn

zelfs mensen met tekortkomingen op dit belangrijke gebied, die neigen tot agressie, antisociaal gedrag en die hun toevlucht nemen tot verslaving en misdaad. 2

De meeste van onze opvoedkundige experts, psychologen en counselors, zowel seculiere als christelijke, vertellen ons dat de vitale sleutel voor al deze gebieden in het leven de allerbelangrijkste eigenschap EIGENWAARDE is!

Deze manier van denken is doorgedrongen tot bijna alle gebieden van onze maatschappij en kan zowel door de taxichauffeur als door een professor tot uiting gebracht worden. We horen het zo vaak, dat we het als een vaststaand feit zien, tenminste tot op zekere hoogte.

Hoofdstuk 3 DE GROTE VERANDERING

Als deze leer over eigenwaarde waar is, moet dit feit voor zowel de individuele christen, als ouders en leraren, voorgangers en predikers, van het grootste belang zijn. Als de beweringen juist zijn, mogen wij van de christenen verwachten, dat zij sommige van hun pogingen navenant zullen veranderen. Op deze basis zouden zij in de eerste plaats moeten proberen een sterk gevoel van eigenwaarde in zichzelf te kweken, evenals in de mensen die aan hun zorg zijn toevertrouwd. Eigenlijk is een dergelijke verandering allang aan de gang, of heeft al plaatsgevonden op een groot deel van het christelijke erf.

Sinds het laatste deel van de twintigste eeuw, is de taal die gepaard gaat met deze verandering heel erg gemeengoed geworden. We kunnen vaak dingen lezen of horen als "je goed voelen over jezelf", "een hoge pet ophebben van jezelf", "ik mag er zijn", enz of we zien posters met "ik weet dat ik iemand ben, want God maakt geen afval!" Hoe het ook onder woorden gebracht wordt, de gezamenlijke vijand die bevochten moet worden is "lage eigenwaarde" en de nadruk ligt altijd op het eigen ik.

In de christelijke kerk worden deze uitdrukkingen door sommigen zo nu en dan genoemd, terwijl andere christenen zowel de terminologie als de hele filosofie in hun begrip van de waarheid opnemen.

Om de grote verandering die al plaatsgevonden heeft te illustreren, is het de moeite waard om enkele toonaangevende beweringen van christenen uit vorige generaties over het onderwerp het eigen ik te bekijken. Later zullen we deze vergelijken met de leer van een aantal eigentijdse christenen, die de meer onlangs geaccepteerde meningen vertegenwoordigen.

3.1 Stemmen uit het verleden

Tot het midden van de twintigste eeuw schreven christenen vaak boeken over het onderwerp "*mensen helpen los te komen van eigenliefde, zodat ze in staat zullen zijn hartelijke en onzelfzuchtige liefde van de broeders te ervaren.*" Eén van die boeken zegt verder: "*Al deze problemen van u hebben hun oorsprong in de eigenwaarde van onze karakters, waardoor wij weigeren als volkomen zondaars te worden aangemerkt....Het werk van de Heilige Geest, die u van zonde overtuigt, is bedoeld u ontevreden te maken met uzelf.*" 3

Vanaf het midden van de twintigste eeuw schrijft Tozer over de bijbelse christen:

"Zijn belangstelling is verschoven van het ik naar Christus. Wat hij is of niet is in zichzelf, interesseert hem niet langer....Waar eerst het ego van de mens was, is nu Christus. De mens is nu op Christus gericht in plaats van op zichzelf en hij vergeet zichzelf omdat hij zich vol blijdschap bezig houdt met Christus." 4

Een pionier zendeling, W.F.B.Burton begon vanaf het begin van de twintigste eeuw te werken onder kannibalen in de Congo. Het resultaat van het werk dat hij daar begon, lijkt veel op de Handelingen van de Apostelen. Dit was zijn motto:

"Wij zijn niets, we hebben niets en we kunnen niets. Maar Hij die met ons is, is in staat tot alle dingen."

3.2 Een meer eigentijds standpunt

In contrast met deze woorden van vroegere generaties, hebben modernere christenen vaak de leer van de eigenwaarde in hun denken en hun leer opgenomen. Dit is nu de veel meer aannemelijke en geaccepteerde manier van denken geworden.

Sommigen zien deze verandering als de meest urgente nood van onze tijd. Robert Schuller, een van de grote voorvechters van deze reformatie onder christenen zegt:

"De klassieke interpretatie van deze leer over Christus die ons kruis draagt, is hard aan herziening toe....Het kruis dat Christus ons vraagt te dragen zal aangeboden worden als een droom....een inspirerend idee, dat vorm zou moeten krijgen in een soort bediening, die mensen met een lage eigenwaarde helpt hun waarde te ontdekken door redding en daarop volgende hulpverlening in de naam van Jezus." 5

Afgezien van het feit of ze al dan niet zo ver gaan als hierboven, hebben veel christenen dezelfde basisconcepten in hun denkwereld opgenomen.

Een bekende christelijke schrijver, Walter Trobisch, schrijft het volgende in een boek over de noodzaak van eigenliefde:

"In feite wordt ons vermogen om God lief te hebben beperkt door ons vermogen onszelf lief te hebben. We kunnen God niet meer liefhebben dan onze naaste en we kunnen onze naaste niet meer liefhebben dan onszelf." 6.

Sommige christelijke counseling organisaties, die zich actief bezighouden met het opleiden van mensen van verschillende christelijke kerken tot christelijke counselors, gebruiken een basishandleiding, waarin staat:

*"Ons zelfbewustzijn begint zich te ontwikkelen als we nog heel jong zijn en wordt meer uitgebreid en stabiel gedurende de adolescentie en de volwassenheid. Maar het zelfbewustzijn kan zich minder dan optimaal ontwikkelen ten gevolge van gevoelens van minderwaardigheid....Zonder zo'n gevoel van eigenwaarde, zullen dergelijke mensen niet alleen een ellendig leven krijgen, maar ook niet in staat zijn de mogelijkheden te bereiken, waartoe God hen geroepen heeft."*7

Wanneer we deze laatste, heel kenmerkende beweringen van hedendaagse christenen vergelijken met de eerdergenoemde ook kenmerkende beweringen van christenen van vorige generaties, is het onmogelijk om niet tot de conclusie te komen, dat er een revolutionaire verandering aan de gang is. Het wekt daarom weinig verbazing, dat er tegenwoordig christenen zijn die hun bezorgdheid uitspreken over sommige bekende liederen, die termen gebruiken als "een worm zoals ik" en "een wrak zoals ik." Ze zijn ongerust en zeggen dat zulke uitdrukkingen op sommige mensen een heel negatief zelfbeeld zouden kunnen overbrengen."8

Hoofdstuk 4 DE OORSPRONG VAN DE VERANDERING

Telkens als er een belangrijke verandering plaatsvindt, kan het helpen en soms zelfs noodzakelijk zijn naar de oorsprong te kijken, om te kunnen beoordelen wat er aan de hand is. Als het een ontwikkeling is die het persoonlijk welzijn van mensen en de manier waarop het christelijke evangelie wordt gebracht, beïnvloedt, is zo'n onderzoek zelfs van levensbelang.

Er is geen wezenlijke onenigheid over de oorsprong van de huidige denkbeelden over eigenwaarde, of het nu seculiere of christelijke deskundigen betreft. Een evangelische christelijke psycholoog en counselor, Bruce Narramore, geeft een heel duidelijke uitleg:

*"Onder de invloed van humanistische psychologen als Carl Rogers en Abraham Maslow, begonnen veel christenen in te zien, dat we eigenliefde en eigenwaarde nodig hebben."*9

De twee genoemde psychologen, Rogers en Maslow, waren nauw samenwerkende collega's, ze hebben veel gemeen. Beiden leggen sterke nadruk op het belang van zelfontwikkeling en eigenwaarde. In onze maatschappij zijn er een heleboel cursussen over zelfverbetering, zoals "persoonlijke ontwikkeling" enz, die voor het grootste deel hun oorsprong vinden in de theorieën van Carl Rogers.

De bijdrage van Abraham Maslow aan de huidige psychologische theorieën en werkwijzen komt vooral naar voren in zijn theorie van zelfverwezenlijking (een zo hoog mogelijke staat van persoonlijke vervulling, prestatievermogen en tevredenheid). Volgens Maslow is dit toppunt van zelfverwezenlijking afhankelijk van het feit dat men eerst aan de basisnoden van een persoon tegemoet moet komen en wel in de juiste voortgaande volgorde, vanaf de laagste, de basisnood tot aan de hoogste, zie onder:

1. Fysiologische nood (voedsel, onderdak, enz.)
2. Veiligheid en de nood zich veilig te voelen
3. Liefde en de behoefte ergens bij te horen
4. De behoefte van eigenwaarde
5. De behoefte van zelfverwezenlijking (hoge mate van ervaren en functioneren)

Deze lijst van menselijke basisbehoeften wordt meestal "De Piramide van Maslow" (of De Hiërarchie van de Menselijke Noden) genoemd. Als de theorieën van Maslow juist zijn, moeten wij in de juiste volgorde door deze fasen gaan, als we werkelijk vervuld willen zijn en in staat anderen en God lief te hebben. Alleen Maslow heeft zijn theorieën van Alfred Adler, die gezegd heeft, dat een mens alleen vervulling en bevrediging (het hoogst haalbare) kan bereiken, als in zijn behoefte aan veilig voelen en "betekenis hebben" is voorzien. Wij moeten beginnen bij gelijke basisfasen.

Er zijn andere humanistische psychologen die nauw verbonden zijn met de hierboven genoemde, zoals Karen Horney en Eric Fromm. De meeste christelijke psychologen geven unaniem toe geput te hebben uit hun bronnen. Daarbij wordt vaak verwezen naar Carl Jung en zijn geschriften die van fundamenteel belang zouden zijn (hoewel sommigen waarschuwen dat Jung een paar vergissingen heeft gemaakt).

De directe bronnen van de psychologen, die de huidige zelftheorieën hebben geformuleerd, gaan terug naar Europese denkers van de negentiende eeuw. Eén van de belangrijkste was Ludvig Feuerbach die "De Essentie van het Christendom" schreef en op zijn beurt mensen als Carl Marx, Nietzsche, Huxley en Freud beïnvloedde. 10

Alle psychologen en filosofen die hier genoemd worden, zowel vroegere als moderne, leggen sterk de nadruk op het belang van het ik en de meeste christelijke psychologen (hoewel niet allemaal), maken er geen geheim van dat zij methodes gebruiken die gebaseerd zijn op deze theorieën.

Veel christelijke counsellors gaan van deze psychologische theorieën uit, tot de conclusie komend, dat ze "wetenschappelijk" zijn. Ze nemen bepaalde christelijke denkbeelden op, voegen ze toe of passen ze aan deze psychologische basistheorieën aan. Op deze manier komen ze tot wat zij noemen "christelijke psychologie", waarin een gevoel van "eigenwaarde" als een heel belangrijk onderdeel wordt beschouwd.

Hoofdstuk 5 WAARHEID OF DOGMA?

In christelijke kringen kan men soms horen, dat "alle waarheid Gods waarheid is". Dat wil zeggen, dat we alle waarheid moeten accepteren, of het nu bijbelse waarheid is of waarheid uit een andere hoek. Het kan medische of wetenschappelijke waarheid zijn, of zoals in ons geval, "psychologische waarheid".

Er zijn inderdaad delen van de psychologie die duidelijk wetenschappelijk zijn. Psychologische bevindingen over zaken als gevoel, waarneming, leertheorie en veel voorkomende menselijke reacties in speciale omstandigheden, kunnen getest worden en zijn meetbaar. Deze aspecten kunnen de wetenschappelijke en praktische kant van de psychologie genoemd worden (de experimentele psychologie).

5.1 De waarheid van de mens en de waarheid van God

Het is duidelijk dat we als christenen waarheid als waarheid moeten accepteren, ongeacht waar ze vandaan komt. Maar we mogen ons wel afvragen of alles wat als waarheid beschouwd wordt ook "Gods waarheid" genoemd moet worden, omdat dat wel eens een meer diepgaande test zou kunnen vereisen dan waar wij mensen toe in staat zijn. We zijn per slot van rekening maar al te bekend met hoe de oude verworven waarheden werden afgedankt om plaats te maken voor de nieuwe ontdekkingen van onze tijd!

Maar Gods eeuwige waarheid is van een heel andere orde. De Bijbel is compleet en ons is gezegd niet toe te voegen of af te doen aan de waarheid van het Woord van God. 11 God is eeuwig en Gods waarheid ontwikkelt zich niet. Hoewel ons begrip ervan moet toenemen, het is en blijft Gods eeuwige waarheid.

5.2 De verspreiding van filosofische theorieën

De psychologische ideeën over het zelf horen echter grotendeels thuis in het gebied van de theologie, filosofie en religie. Daarom moeten ze diepgaand getest worden om te zien of ze gelden als gewone menselijke waarheid, voor we zelfs maar kunnen overwegen, of ze "Gods waarheid" genoemd kunnen worden

Om te beginnen lijkt het logisch om eerst de basisfundamenten van de psychologische zelfconcepten te testen. Dat brengt ons bij Rogers, Maslow and Jung. Er zijn ook anderen die genoemd kunnen worden, maar deze mensen springen eruit. Rogers and Maslow, gevolgd door vele anderen, behoren tot de belangrijkste deskundigen op het gebied van de zelfconcepten waar we nu zo bekend mee zijn. Hun ideeën verspreidden zich over bijna alle gebieden van onze maatschappij, vooral via de nieuwe pedagogische strategieën, gebaseerd op hun theorieën. De verspreiding van deze methoden oefent een grote invloed uit op onze hele westerse maatschappij. Het zou daarom, tenminste in theorie, gemakkelijk moeten zijn om te weten, wat de werkelijke gevolgen van deze invloed zijn geweest.

5.3 Onderzoek naar sommige resultaten

Het is waar dat de heilzame resultaten van het stimuleren van de eigenwaarde groot zijn. Daarom zouden we verwachten toegenomen persoonlijk geluk evenals een verhoogde educatieve standaard te zien van de bevolking in het algemeen.

In de meeste westerse landen waar deze theorieën zijn toegepast, zouden we ook een daling verwachten van persoonlijke en psychologische problemen, evenals van stukgelopen huwelijken, misdaden, verslavingen en zelfmoorden. Helaas is precies het tegenovergestelde het geval. Minder bekend is misschien dat deze ongewenste ontwikkelingen over het algemeen gelijk opgaan met de mate waarop het gebruik van de psychologische theorieën over het zelf zijn verbreid in the sociale en educatieve sectoren.¹²

Terugkijkend naar wat er in vroegere tijden gebeurde, is het verleidelijk de vraag te stellen: Was het een laag gevoel van eigenwaarde dat de beruchte Napoleon ertoe bracht om te zeggen: "Kan de dood van een miljoen mannen de ambitie van een man zoals ik bevredigen?" In ieder geval zijn de vele mindere "Napoleons" niet minder gewelddadig, omdat er de laatste jaren een leger zelfbewustzijn leraren en - raadgevers op het toneel van onze maatschappij zijn verschenen.

We kunnen natuurlijk beweren dat de toegenomen ellende in onze maatschappij helemaal veroorzaakt wordt door andere factoren. Sommige van de genoemde psychologen hebben inderdaad bepaalde factoren betreffende het menselijk leven belicht, die werkelijk waardevol zijn. Maar het zijn altijd hun theorieën over het zelf die in het middelpunt staan van al hun methodes.

Het is heel weinig bekend dat Rogers en Maslow zelf gealarmeerd werden door de resultaten van hun theorieën en ze waren eerlijk genoeg om sommige van de verschrikkelijke gevolgen toe te geven.

Aan het begin van zijn carrière had Rogers zo enthousiast geschreven over wat hij noemt: "*De levenslange taak van de zelfontdekking.*" Maar in zijn latere jaren moest hij "*de morele terugval en de*

verdwijning van de gedragsnormen" toegeven, die gevolgd waren op de toepassing van zijn methodes.

Maslow had hem jaren geleden gewaarschuwd over de rampzalige resultaten die het gevolg waren van zijn eigen educatieve experimenten, maar voor lange tijd had Rogers zijn waarschuwingen niet ernstig genomen. Hij bleef dezelfde ideeën verspreiden zelfs na de dood van Maslow. Maar tenslotte kwam Rogers op het punt waarop hij zei: *"Waarom heb ik ooit dat idiote plan opgesteld?"* 13

Professor William Kilpatrick, een erkende psycholoog, schrijft het volgende commentaar: *"Evenals bij Maslow, waren de bange vermoedens van Rogers onbekend bij zijn volgelingen of werden door hen genegeerd."* 14

Zelfs een bekend niet-christelijk blad als "Newsweek" heeft bekend gemaakt, dat er heel onprettige effecten aan de eigenwaarde beweging kunnen kleven. Ze schreven een artikel met de kop: *"Jij bent O.K. Ik ben geweldig. Eigenwaarde slaat de plank mis. Niet gerechtvaardigde gevoelens van eigenwaarde veroorzaken agressie"*. (20 juli 1998)

5.4 Sterke religieuze inspiratie

De morele rampen die het gevolg zijn van de zelftheorieën zijn niet de enige noemenswaardige factoren. Weinigen zullen zich de omvang van het religieuze element realiseren, waardoor veel van de psychologen, die de theorieën uitvonden of verspreidden, geïnspireerd werden.

Carl Jungs werk wordt gezien als het fundament van de moderne psychologie. Sommige christenen zijn tot de conclusie gekomen dat Jung "dichtbij het christendom" stond, omdat hij een paar religieuze uitspraken deed. Maar Jung had het over het ZELF als "de God binnenin ons"! In feite was hij diep verwickeld in de occulte wereld en kreeg veel van de inspiratie voor zijn werk van zijn leidende geest die hij Philemon noemde. Maslow had het over religieuze maar niet-christelijke "topervaringen"- het resultaat van "zelfverwerkelijking". En Carl Rogers deelde mee, dat hij contact had gelegd met de geesten van doden. 15

5.5 De ultieme test

Maar het valt absoluut niet te ontkennen, dat het menselijke zelf in de problemen zit. Mensen worden innerlijk gekweld door zielenpijn en problemen en wij als christenen zouden daar diep in moeten meevoelen en proberen de verontruste en noodlijdende mensen te helpen. Maar als we mensen met problemen willen helpen, is het belangrijk niet met oplossingen aan te komen, die op een verkeerde diagnose gebaseerd zijn.

Sommige christelijke raadgevers beweren dat de boodschap van het evangelie het missende element van de theorieën van het zelf verschaft. Als dan het evangelie toegevoegd wordt, wordt volgens hen alles compleet en de beweringen die gedaan zijn over eigenwaarde zullen het goede uitwerken, waar blijken te zijn en ook nog christelijk.

Voor bijbelgelovige christenen is de ultieme waarheidstest te vinden in het Woord van God. De Bijbel is de enige onveranderlijke en volledig betrouwbare autoriteit op het gebied van de morele en geestelijke waarheid met betrekking tot de menselijke ziel. Daarom is de belangrijkste test voor christenen uit te zoeken of de eigenwaardetheorieën overeen komen met de Schrift.

5.6 Naar welke kant wijst de Bijbel?

Tegenwoordig wordt men over het algemeen aangespoord om een gevoel van eigenwaarde op te bouwen. Volgens het woordenboek staat het Engelse woord *esteem* voor (hoog)achten of waarderen. Maar in de Bijbel vinden we dat Jezus de mensen waarschuwde voor het zichzelf verhogen (Lukas 14:11), evenals de apostel Paulus. (Romeinen 12:3) Zulke teksten zijn, afgaand op de eerste indruk, moeilijk in overeenstemming te brengen met de leer van de eigenwaarde.

Jezus zegt verder dat niemand zijn discipel kan zijn, tenzij hij bereid is om: *"Zichzelf te verloochenen, dagelijks zijn kruis op te nemen en Hem te volgen"*. (Lukas 9:23-24) Volgens het Engelse

woordenboek betekent het woord denial (verloochening) onder andere "de afwijzing van iemand als leider". Volgens de Amplified New Testament is de volledige oorspronkelijke betekenis van het Griekse woord, hier vertaald met deny: *"Laat hem zichzelf verloochenen, vergeten, het zicht op zichzelf en zijn eigen belangen verliezen, zichzelf weigeren en afstand doen van zichzelf."*

Volgens dit bijbelgedeelte is het zelf niet ons doel en al helemaal niet een aangewezen "gids" die ons helpt in staat te zijn God lief te hebben en Hem te dienen (gesteld dat we onze waarde duidelijk voor ogen hebben!)

Het zelf waar we ons van moeten afkeren kan soms ons strevende, eigenwijze of gewaardeerde zelf zijn. Aan de andere kant kan het ons gekrenkte, verwonde, zelfs ons geminachte zelf zijn. Met wat voor soort zelf we op een bepaald moment ook te maken hebben, Jezus zei dat we het onze rug moeten toekeren en wel dagelijks. Dat betekent dat we er een voortdurende levensstijl en levenshouding van moeten maken. Dan en dan alleen zullen we werkelijk in staat zijn om Jezus te volgen en met de apostel Paulus te zeggen: *"Niet meer mijn ik, maar Christus leeft in mij."* (Galaten2:20)

De gedeelten van de Bijbel waar we hier naar verwijzen, wijzen absoluut in de tegenovergestelde richting van de theorieën. Maar er zijn andere teksten die gebruikt worden om ze nadrukkelijk te ondersteunen.

Hoofdstuk 6 EEN TOEGEVOEGD BEVEL

Om dat te ondersteunen, is er één bijbelgedeelte dat vaker dan andere gebruikt wordt. De veronderstelling is, dat we niet kunnen leren God en anderen lief te hebben TOT we hebben geleerd onszelf lief te hebben. Het gedeelte vinden we in het Evangelie van Matteüs, waar we lezen over de rechtsgeleerde die aan Jezus vroeg:

"Meester, wat is het grote gebod in de wet? Hij zeide tot hem: Gij zult de Heere, uw God, liefhebben met geheel uw hart en met geheel uw ziel en met geheel uw verstand. Dit is het grote en eerste gebod. Het tweede, daaraan gelijk, is: Gij zult uw naaste liefhebben als uzelf. Aan deze twee geboden hangt de ganse wet en de profeten." (Matteüs 22:36-40)

De schrijver van eerdergenoemd christelijk boek over het belang van eigenliefde, Walter Trobisch, zegt dat de woorden, *"Gij zult uw naaste liefhebben als uzelf"* een gebod is om uzelf lief te hebben. Walter Trobisch legt het als volgt uit: *"Dus is zelfliefde de noodzakelijke voorwaarde en het criterium voor ons gedrag ten opzichte van onze naaste."* Hij legt dit verder uit door te zeggen: *"Zonder zelfliefde kan er geen liefde zijn voor anderen....U kunt uw naaste niet liefhebben, U kunt God niet liefhebben, tenzij u eerst uzelf lief hebt."* 16

Dezelfde uitleg wordt benadrukt in het eerder genoemde handboek gebruikt door een christelijke counselorsorganisatie, die counselors opleidt. Daarin staat: *"Ware zelfliefde maakt ons bruikbaar voor God.... De psychiatrische praktijk bevestigt de Bijbel op twee belangrijke punten:*

- (1) Je kunt anderen niet echt liefhebben tenzij je leert jezelf op een gezonde manier lief te hebben.*
- (2) Gebrek aan eigenwaarde ligt ten grondslag aan de meeste psychologische problemen."*17

Dus hebben we hier niet alleen de twee geboden die Jezus ons gaf, maar er komt er nog één bij: "Je moet jezelf liefhebben". Maar de eenvoudige en duidelijke bedoeling van wat Jezus zei, was: "Je weet hoe je door anderen behandeld wilt worden, want je geeft op een natuurlijke manier om jezelf. Denk daaraan, als je wilt begrijpen hoe je anderen moet liefhebben. Hij bedoelt ook: Het is een algemene menselijke eigenschap om je ik voorop te stellen. Breid dit, in plaats daarvan, uit naar anderen. (Het laatste principe wordt ook door de apostel genoemd in Romeinen12:10).

Als Jezus zegt: *"Heb uw naaste lief als uzelf,"* gaat het alleen om de plicht uw naaste lief te hebben en is er geen focus op het ik. Bovendien zegt Jezus heel specifiek, dat Hij over TWEE geboden sprak - niet over DRIE! En dan zegt Jezus nog heel duidelijk dat God liefhebben het EERSTE gebod was van deze TWEE.

Maar hier hebben we een aantal christelijke psychologen en counselors die een derde gebod toevoegen, dat door Jezus nooit als wat voor gebod ook genoemd is. En dat niet alleen, maar ze zeggen dat dit toegevoegde gebod een voorwaarde is om aan de twee door Jezus genoemde geboden, te kunnen voldoen. En daarbij komt nog dat ze in feite de bijbelse volgorde OMKEREN, als ze zeggen dat het door hen toegevoegde gebod EERST moet komen en het gebod door Jezus zelf als eerste genoemd, het LAATST!

Alleen als we de Schrift met voorbedachte ideeën benaderen en die loslaten op het Woord van God, is het mogelijk de Bijbel op een dergelijke manier te behandelen.

Christenen zijn tot de juiste conclusie gekomen dat het "hoogst" bereikbare voor enig menselijk wezen, is God te kennen. Jezus zei: *"Dit nu is het eeuwige leven, dat zij U kennen, de enige waarachtige God, en Jezus Christus, die Gij gezonden hebt."* (Johannes 17:3) Het probleem ontstaat als mensen, waarschijnlijk te goeder trouw, "de hiërarchie van de menselijke noden", ergens als "wetenschappelijk correct" accepteren.

Als we aannemen, dat de psychologische theorieën van Adler en Maslow juist zijn, gaan we onvermijdelijk geloven, dat we ons vooral moeten concentreren op de lagere noden, die leiden naar het stadium van "eigenwaarde" (Maslow) en "betekenis" (Adler). Deze stadia moeten ons op hun beurt leiden naar het hoogste stadium van "zelfverwezenlijking" waar we ons volledige potentieel en onze werkelijke vervulling bereiken. (Adler noemt dit stadium "bevrediging door kracht"; dat geeft ons te denken over zijn idee van "betekenis"!)

We zeggen niet dat sommige seculiere psychologen geen waardevolle standpunten over het begrijpen van menselijke wezens te bieden hebben. Ook suggereren we niet dat de Bijbel onverschillig staat tegenover menselijke problemen op het "basis of lagere" niveau. Nee, Jezus had medelijden met mensen en genas ze en bij twee bijzondere gelegenheden gaf Hij ze te eten. Maar, als de prioriteiten van Jezus zelf ondersteboven gekeerd worden, leidt dat tot heel vreemde conclusies, die ons meer dan achterdochtig zouden moeten maken.

We twijfelen niet aan de oprechtheid van christenen, die de psychologische theorieën van zelfliefde hebben geaccepteerd. Maar, afgezien van die oprechtheid, is het een ernstige zaak als dit leidt tot toevoegen aan of afnemen van het Woord van God.

We leven in een cultuur, die het beeld van God gereduceerd heeft, tot de eigen versie van "god" van de mensen: hun besef, emotionele ervaring, "de god van binnen", de "goddelijke vonk", enz. Maar in zoverre onze cultuur misleid is in haar begrip van God, zal ze ook misleid zijn in haar begrip van de mensen, want die zijn gemaakt naar Zijn beeld.

Hoofdstuk 7 VARIATIES EN GEMENGDE IDEEEN

We benadrukken opnieuw, dat er kanten zijn aan de psychologie, die niet noodzakelijkerwijs onverenigbaar zijn met de Schrift. Er zijn inderdaad goed onderbouwde en bevestigde feiten over menselijke voorstellingen en reacties. Zulk psychologisch inzicht is op zichzelf neutraal en kan ten goede aangewend worden - of voor iets anders! Het kan begrip opleveren, dat gebruikt kan worden om mensen te helpen - of het kan gebruikt worden om te vleien, te manipuleren en te overheersen. Het is daarom te simpel gedacht om te zeggen dat psychologie "goed" of "slecht" is.

Sommige counseling maakt gebruik van een bepaalde kennis van wat "werkt" bij mensen. Zulke counseling bevindt zich in de categorie van verlicht gezond verstand en kan seculier of christelijk zijn. Sommige seculiere counseling, b.v. voor mensen met verslavingen, kan in deze categorie vallen. Cliënten worden ertoe gebracht de waarheid omtrent zichzelf onder ogen te zien - soms op een brute manier - zodat ze daardoor gemotiveerd en bemoedigd kunnen worden hun gedrag te veranderen.

Zulke counseling - een cognitieve benadering - is op een algemeen menselijk niveau van nut gebleken voor veel mensen.

7.1 Variaties of principes

Sommige bijbelse counselors, evenals sommige psychologen, gebruiken geen enkele filosofische theorie of psychologie, vooral niet de zelfwaarde theorieën, waaronder "de hiërarchie van menselijke noden" van Maslow.

Helaas geeft de term "bijbelse counseling" niet duidelijk aan of een counselor in feite alleen vertrouwt op bijbelse principes, of dat de gebruikte methodes ook nog sommige of misschien de meeste van de psychologische filosofieën behelzen.

Sommige christelijke psychologen en counselors werken voornamelijk vanuit een goed, praktisch standpunt. Ze gebruiken hun gezond verstand en hangen voornamelijk christelijke principes aan. Ze kunnen inderdaad veel te bieden hebben, maar houden zich toch tegelijkertijd aan de eigenwaardetheorieën, soms volledig, soms gedeeltelijk - sommige daarvan gebruiken ze alleen in bepaalde aspecten van hun counseling. Dan zijn er ook nog goede raadgevers in deze categorie, die bij voortdurend en terecht zeggen, dat het uiteindelijke doel is "te worden als Jezus" in plaats van alleen problemen proberen op te lossen, of het vinden van zelfvervulling.

Dan zijn er ook nog counselors, die alleen maar een deel van de psychologische terminologie gebruiken. Voor wat zij zeggen, zou men ook andere woorden kunnen gebruiken, zoals zelfvertrouwen, moed, zekerheid, vertrouwen, enz. Zulke woorden zijn bijbels en leiden op zichzelf niet tot de naar binnengekeerde zelforiëntatie, die een bijna onvermijdelijk bijproduct is van de vele zelfbegrippen.

Sommige christelijke psychologen en counselors lijken een mengsel van deze categorieën te vormen. Daaronder valt ook een welbekende gezinspsycholoog. Zijn werk is van groot belang geweest, niet alleen in Amerika, maar in veel andere delen van de wereld.

Jammer genoeg, zijn die delen van hun werk, die gebaseerd zijn op de eigenwaarde theorieën, vanuit een bijbels standpunt verdacht en is de gebruikte psychologische terminologie ongelukkig gekozen en kan tot misleiding leiden.

7.2 Botsende bronnen van autoriteit

Maar het grootste deel van de huidige psychologie is niet in de eerste plaats geïnteresseerd in feiten over de menselijke natuur en reacties, maar meer in theorieën en filosofieën. Ook breidt de belangstelling zich uit naar de religieuze sfeer. De zelfliefde - en eigenwaardetheorieën bevinden zich meestal precies in het middelpunt ervan, (deze theorieën vormen ook het hart van de Hindoe - , New Age - en de Gnostische filosofieën).

Hoewel er goede uitzonderingen zijn, bouwen veel christelijke boeken en trainingsmaterialen over counseling heel duidelijk op deze psychologische theorieën. Om er christelijke psychologie of christelijke counseling van te maken, worden er een aantal bijbelteksten en christelijke basisprincipes aan toegevoegd.

Het is niet onze bedoeling vraagtekens te zetten bij iemands oprechtheid. Sommige raadgevers zijn intensief betrokken bij het helpen van mensen, die geplaagd worden door kwellende gevoelens en onaangepast gedrag. Ze doen moedige pogingen om de christelijke principes hoog te houden, maar accepteren ook verwarrende en tegenstrijdige theorieën.

Maar toch, menselijke problemen hebben zowel Gods diagnose als Gods oplossingen nodig. De schijnbaar kritiekloze acceptatie van de "eigenwaarde" theorieën en "de hiërarchie van de menselijke noden" zijn soms uitgelopen op wanhopige pogingen om twee volkomen verschillende en tegenstrijdige bronnen van autoriteit bijeen te brengen: de Bijbel en filosofieën die hun oorsprong vinden in heidense denkwerelden! (zie appendix).

Dit heeft verwarring van ideeën teweeggebracht, soms zelfs een taalverwarring waarbij woorden zowel in hun normale eigenlijke betekenis gebruikt worden, als op een totaal andere of tegenstrijdige manier.

7.3 Een nieuwe definitie van zonde!

Nieuwe woorden en definities houden ook een nieuwe definitie van zonde in. Er is beweerd dat het "een zonde is voor een christen om rond te lopen met een laag gevoel van eigenwaarde" (om alle negatieve effecten, die daar het gevolg van kunnen zijn), vooral als men aanneemt dat gebrek aan eigenliefde het onmogelijk maakt om je medemens lief te hebben.

Een van de meest overtuigde voorstanders van het eigenwaardesysteem, Robert Schuller, heeft een boek geschreven met als titel "Eigenwaarde, de Nieuwe Reformatie." Het boek is gratis toegestuurd aan een kwart miljoen voorgangers en seminarie- en collegeleraars in Amerika. In dit boek beschrijft de auteur wat hij zonde noemt:

*"The meest ernstige zonde is die zonde die mij laat zeggen: Ik ben onwaardig en ik heb waarschijnlijk geen recht me het goddelijke zoonschap toe te eigenen, als u me op mijn slechtst ziet. Want als een persoon eenmaal gelooft dat hij een onwaardige zondaar is, is het twijfelachtig of hij werkelijk de volledige reddende genade kan aannemen die God aanbiedt in Jezus Christus."*18

Deze auteur moet de woorden vergeten zijn van Hem die gezegd heeft dat Hij niet gekomen was om rechtvaardigen te roepen, maar zondaars! (Matteüs 9:13)

Volgens het bovenstaande, moet de man die schreef, dat hij zichzelf "onwaardig een apostel genoemd te worden" achtte en zei dat hij een zondaar was "onder welke hij een eerste plaats innam", zichzelf volledig buitenspel gezet hebben. Maar Paulus de apostel, die dit schreef, wist dat redding en genade werkelijk aanwezig waren en dat het er niet toe deed, wie hij was of wat hij kon doen. Hij realiseerde zich, dat volledige redding en genade een gave van God waren, zodat niemand op zichzelf kon roemen. (1Korintiërs 15-9, Efeziërs 2:8-10 en 1Timotëus 1:15)

7.4 Cirkel redenering

Het is zeker waar dat verwaarlozing, misbruik en andere ontberingen, vooral als die plaatsvinden in de kinderjaren, vreselijke en langdurige effecten op mensen kunnen hebben. Maar veel van de eigenwaardevoorstanders maken onze capaciteit voor eigenliefde afhankelijk van het feit of wijzelf al dan niet de liefde en veilige warmte gekregen hebben die we nodig hadden. Volgens Bruce Narramore:

"Als niemand van ons houdt, hoe kunnen we dan ooit onze waarde en betekenis leren kennen? Voorwaarde om die positieve houding ten opzichte van onszelf te hebben, is dat we gerespecteerd en gewaardeerd worden. Dit betekent dat we nooit een positief zelfbeeld kunnen hebben apart van andere mensen." 19

Maar als dit waar is, zitten we inderdaad in een onmogelijke situatie, omdat onze relatie met God en onze medemensen afhankelijk zou zijn van mensen en situaties waarover wij misschien geen controle hebben, zoals verwaarlozing en liefdeloosheid tijdens onze jeugd. Volgens sommige counselors laat dit ons achter met een leeg reservoir van liefde en dat kan ons zelfs in de weg staan om het evangelie te aanvaarden! Als zulke ideeën waar zijn, zouden we verwachten dat degenen die tot de bevoorrechten horen meer kans zouden hebben om het evangelie te ontvangen dan zij die geleden hebben onder misbruik en andere vormen van verwaarlozing. Helaas, het tegengestelde is vaak waar.

7.5 "Nederigheid" gekleed in trots, of trots gekleed in "nederigheid"?

Sommige christenen die proberen bepaalde christelijke ideeën overeen te laten komen met hun psychologische basisstandpunt, hebben zelfs gezegd dat wat zij een gezonde trots noemen, in feite nederigheid is! De Christian Association for Psychological Studies schrijft:

*"Volgens onze inzichten in de samenstelling van positieve eigenwaarde, is nederigheid de tegenhanger, niet trots."*20

Schuller zegt:

"Echte eigenwaarde is echte nederigheid, gezonde trots en eerlijke nederigheid zijn dezelfde menselijke eigenschappen, gewoon verschillende kanten van dezelfde munt." 21

Iemand die zich duidelijk dit soort idee heeft eigengemaakt, schrijft:

"Iemand die een gezond gevoel van eigenwaarde heeft en assertief is, is er trots op Gods geadopteerde kind te zijn. Deze persoon is nederig omdat hij is geroepen en gekozen door God." 22

Het is zeker waar, dat een kind van God zijn ons zelfvertrouwen zou moeten geven, maar zelfvertrouwen is niet hetzelfde als eigenwaarde (zichzelf hoogachten). Het zelfvertrouwen dat voortvloeit uit het een kind van God zijn, is niet afhankelijk van "je goed voelen over jezelf", maar is het gevolg van vertrouwen op God en zijn liefde en zorg. Met andere woorden, dit vertrouwen is verankerd in iets buiten en boven het zelf.

De Christian Association for Psychological Studies vervolgt:

"Nederigheid en positieve eigenwaarde zijn niet gebaseerd op zelfontkenning of "zichzelf ontledigen". Ze zijn gebaseerd op respect voor ons." 23

Misschien waren de schrijvers van het bovenstaande zo verstrikt geraakt in hun vooropgezette psychologische ideeën, dat ze vergaten te lezen over de nederigheid van Hem die "zichzelf ontledigde" tot het punt van zijn dood aan het kruis - Hem die wij moeten volgen! (Filippenzen 2:5-8)

7.6 "Het kruis zal de egotrip rechtvaardigen"!

Schuller, de schrijver van het meest populaire boek over eigenwaarde zegt:

"Maak je niet druk over nederigheid. Het eenvoudigste dat God te doen heeft, is jou en mij nederig houden. Gods moeilijkste taak is ons bij te brengen dat we iemand zijn....En onthoud: als jouw trots geworteld is in je goddelijke roeping, is je nederigheid verzekerd. Het kruis zal je egotrip rechtvaardigen." 24

Hier hebben we dan een duidelijke, hoewel misschien onbedoelde verklaring, waar het allemaal op uit kan lopen - een egotrip!

Maar de Bijbel probeert niet iemands egotrip te "rechtvaardigen". Integendeel, de Bijbel waarschuwt herhaaldelijk tegen trots, ook trots op je christenzijn of trots op je positie in de kerk. Het woord zegt dat God *"de hoogmoedigen weerstaat, maar de nederigen geeft Hij genade."* 25

7.7 Een karikatuur van vergeving

Geloven dat we een goed zelfbeeld moeten hebben, kan een riskante zaak zijn. Onvermijdelijk zal er iets of iemand opdagen, die een verstoring van onze goede gevoelens over onszelf teweegbrengt. Heel waarschijnlijk reageren we met verontwaardiging en wrok (wij als christenen geven er waarschijnlijk een andere naam aan!). Maar wrok is destructief voor de persoon die hem koestert, niet alleen geestelijk en emotioneel, maar soms ook lichamelijk en mentaal.

Wrok kan grotendeels of zelfs helemaal veroorzaakt worden door het eigen idee van de persoon over zijn/haar "rechten", noden of veronderstelde positie. Soms is er zelfs weinig echt verband met wat voor verkeerde daden van anderen dan ook. Wat dan ook de oorzaak is, het richt kwaad aan op geestelijk gebied. Het kan ook de bloeddruk destabiliseren en soms zelfs het algemene mentale evenwicht.

Christelijke raadgevers vertellen zulke mensen dat zij moeten vergeven en dat is juist. Maar nu heeft zich een bepaald idee over vergeving ontwikkeld, waarbij de focus en het algemene doel van deze "vergeving" gericht lijkt op het zich beter voelen van de persoon zelf!

Er zijn christelijke raadgevers die er bij de persoon op aandringen dat vergeven nodig is omdat zij als kinderen van God het recht hebben vrij te zijn van verbittering en haat. Maar dit zou "vergeving" zijn, die alleen maar het ik ten goede komt. "Vergeving" opdat ik mijzelf goed zal voelen - of om mijn hoge bloeddruk te genezen, is een karikatuur van echte christelijke vergeving.

Wij zijn zondaren die Gods vergeving nodig hebben, meer dan iemand ooit de onze nodig kan hebben. God gebiedt ons om te vergeven om weer recht te staan tegenover God, want niet willen vergeven is een zonde tegen God - evenals tegen ieder ander persoon.

Jezus sprak over de noodzaak om eerst klaar te komen met onze eigen fouten, zodat we de fouten van iemand anders "scherp kunnen onderscheiden". (Matteüs 7:3-5)

Als vergeving dient tot ons eigen voordeel en gericht is op onze behoefte ons goed te voelen, dan "zien we niet scherp"- het kan ons zelfs verder wegvoeren van de realiteit.

Echte vergeving is ook niet: excuses maken voor iets verkeerd en dan onszelf ervan proberen te overtuigen, dat "het allemaal nogal meeviel". Ook betekent het niet dat we er nu tevreden mee moeten zijn, als iemand doorgaat met verkeerde dingen te doen en niet te vertrouwen is - laat staan dat we nu moeten gedogen wat ze doen of gedaan hebben.

Echte vergeving houdt in dat we zonde als zonde erkennen en dan vergeven - om Christus wil! Het houdt in: bereid zijn om te vergeven en vraagt om een liefdevolle houding - ongeacht hoe mensen op ons reageren.

7.8 Eigenliefde gehuld in de waarheid van het Evangelie

Veel christelijke counsellors die zich inzetten om het evangelie aan te bieden als het antwoord op de problemen van de mens, gaan er toch als vanzelfsprekend vanuit, dat eigenwaarde het belangrijkste onderdeel is op bijna alle gebieden van het leven. De morele christelijke principes worden correct onderwezen, de boodschap van het kruis van Christus wordt trouw gebracht - tot het moment waarop er iets wordt toegevoegd en dan worden de toevoegingen - de psychologische veronderstellingen - al te gemakkelijk het belangrijkste doel. Sommige mensen zeggen dat de mens zijn "betekenis" verloor bij de zondeval en dat door de aanname van het evangelie en een kind van God te worden zijn "betekenis" hersteld wordt. Op die manier wordt het evangelie eigenlijk gebruikt om het doel "betekenis" te bereiken! (zie appendix)

De leer van de eigenwaarde is misschien wel het gevaarlijkst als ze gehuld is in de waarheid van het evangelie. Het omhulsel kan het feit verbergen dat zich iets in het middelpunt bevindt dat in strijd is met het evangelie.

Hoofdstuk 8 WAARDE EN WAARDELOOSHEID

Toen God de wereld geschapen had en alle levende wezens, waaronder de mens, zei Hij dat het "zeer goed" was. Ja, zelfs na de zondeval "vertellen de hemelen Gods eer". (Psalm 19:1) De kleinste plant of bewegend schepsel is werkelijk prachtig. Ondanks alle vooruitgang van wetenschap en technologie, zijn wetenschappers nog steeds niet in staat een klein sprietje gras te maken, laat staan een gewone vogel zoals een mus. Het is nog merkwaardiger dat een wetenschapper zelfs niet een van zijn veertjes kan maken!

8.1 God als Vader van allen

Het feit dat de mens rechtstreeks door God geschapen is, betekent dat God, zowel in de algemene als in de directe betekenis, de Vader van alle mensen is. De apostel Paulus doelde daarop toen hij tegen de inwoners van Athene zei: "*Want wij zijn ook van zijn geslacht*" (Handelingen 17:28) Zelfs al heeft de hele mensheid zich van de Vader afgekeerd en is geworden wat de Schrift noemt: "*kinderen van de duivel*", de duivel gaf nooit het leven aan de mens, maar hij vernielde het. God faalde nooit als Vader,

maar de mens gooide zijn zoonschap weg tijdens de zondeval en dat moet hersteld worden, voor hij een echt kind van God kan worden.

Zelfs de meest verdorven mensen zijn gemaakt naar het beeld van God en wij mogen nooit minachtend naar hen kijken. Onze Heiland behandelde zelfs de vrouw hoffelijk die vijf echtgenoten had gehad en Hij weende over hen die Hem verwierpen, toen Hij weende over de inwoners van Jeruzalem.

8.2 Het beeld van God

Het feit dat de mens geschapen is naar het beeld van God, betekent dat alleen aan de mens, boven alle andere levende schepselen, een persoonlijkheid is gegeven met goddelijke mogelijkheden. Hij is instaat zichzelf te kennen, te weten hoe zijn verhouding is met God en met de wereld om hem heen en heeft hersens gekregen en een wil.

Toen God de levensadem in de mens blies - in tegenstelling tot de dieren - werd een deel van de mens onverwoestbaar. (Genesis 2:7) Dit door God gegeven deel van de mens, zijn persoonlijkheid, zal altijd bestaan, of hij/zij gered is of verloren. Dit feit alleen al geeft een geweldige waarde aan elk en alle menselijke wezens. Daarom moeten we nooit iemand anders minachten, of gebruiken voor eigen doeleinden, want hoewel ze zondig zijn, toch dragen ze het beeld van hun schepper.

Er is een morele kant aan het beeld van God. Dat wil zeggen: er zijn van God verkregen mogelijkheden in de mens, zoals rede (denkwijze en verstand), verlangens (gevoel en genegenheid), de wil (waarmee we keuzes en beslissingen maken) en het geweten (het begrip van goed en kwaad). Maar helaas, sinds de zondeval, is niet een van de morele vermogens van de mens absoluut zuiver gebleven. Maar toch, de morele mogelijkheden zijn niet helemaal uitgewist, anders zou de mens geen geweten meer hebben!

8.3 Beschadigde vermogens

Zelfs na de zondeval in het paradijs, hecht God meer waarde aan de mens dan aan enig ander van zijn schepselen. (b.v. Genesis 29:3-6)

De mens verloor niet zijn speciale plaats in Gods schepping, ook verloor hij "zijn betekenis" niet, zoals sommigen beweren. Hij verloor zijn gemeenschap met God en de reinheid van zijn hart. Toen de mens zijn gemeenschap met God verbrak, werden zijn mogelijkheden gemeenschap te hebben met zijn medemensen ook beschadigd. Hij was geschapen naar het beeld van God en sommige van die eigenschappen waren nog aanwezig, maar elk deel van het wezen van de mens was besmet en beschadigd door de zonde.

Wat het voldoen aan de heiligheid en gerechtigheid van God betreft, had de mens zijn ethische en morele waarde verloren. Hij verloor haar door ervoor te kiezen zich te laten gelden en zelfredzaamheid en zelfvervulling te zoeken, in plaats van te leven in totale afhankelijkheid van God.

Francis Schaeffer verklaart de mens en zijn situatie als volgt:

" In tegenstelling tot het evolutionaire begrip van een onpersoonlijk begin plus tijd plus toeval beschrijft de Bijbel de origine van de mens als een eindig persoon, geschapen naar Gods beeld, dat is: als God. We zien dan dat de mens persoonlijkheid kan hebben en waardigheid en waarde....Alle mensen zijn uniek, want ze zijn gemaakt naar het beeld van God. Maar de Bijbel vertelt ons ook dat de mens gebroken is. We kunnen dit opmerken zowel bij onszelf als in onze maatschappij en over de hele wereld. Sommige mensen zijn eerzaam, anderen zijn wreed, sommigen staan hoog op de morele ladder, anderen zijn diep verdorven.

Dit is niet simpelweg een enigma (raadsel, mysterie), ook geeft de term "het beest in de mens" geen verklaring. De Bijbel laat zien hoe de mens gebroken raakt, zonder de uniekheid en waardigheid van de mens te vernietigen. De mens is slecht en ervaart de gevolgen van het kwaad, niet omdat hij een niet-mens is, maar omdat hij in zonde is gevallen en dus abnormaal is."26

Hoewel het vermogen van de gevallen mens om het beeld van zijn Schepper te weerspiegelen bedorven is en gebroken, onderscheidt hij zich toch nog altijd van alle andere geschapen wezens. God

hechte een hogere waarde aan het leven van menselijke schepselen en zei: "*Wie des mensen bloed vergiet, diens bloed zal door de mens vergoten worden, want naar het beeld Gods heeft Hij de mens gemaakt.*". (Genesis 9:6) En alleen hier vinden we de ware basis voor de waarde van elk menselijk wezen.

De moderne mens beschouwt het menselijk ras niet als gevallen, maar verheft het ik tot de basis van de waarde van een mens. Helaas is de mens door het ik te verhogen niet in staat een solide fundering te vinden voor zijn eigen betekenis en als gevolg daarvan kunnen mensen instemmen met abortus en andere manieren om het leven zijn waarde te ontnemen.

Hier staat tegenover dat de Bijbel ons leert dat de mens weliswaar gevallen is, maar toch waardevol blijft wegens zijn oorsprong. De mensen zijn verloren, gescheiden van God, vervreemd van zichzelf en zelfs gescheiden van de natuur, maar het zijn geen dieren geworden. Ze zijn nog steeds menselijke wezens. In de Bijbel zien we dat zelfs de gevallen mens, vanaf Adam en Eva en Kain, in staat waren contact te hebben met God.

8.4 Constitutionele en ethische waarde

Als we de waarde van de mens bestuderen, moeten we een paar belangrijke onderscheidingen maken. Ten eerste is daar de waarde van een mens als schepsel gemaakt naar het beeld van God (de constitutionele waarde). Aan de andere kant staat daar de mens als moreel wezen voor een heilige en rechtvaardige God (zijn ethische waarde). Als we geen duidelijk onderscheid maken tussen deze twee aspecten, kan er zowel verwarring in de logica als verwarring van geestelijke en morele aard ontstaan.

De voorstanders van het eigenwaardesysteem hebben de menselijke waarde en waardigheid extreem hoog in het vaandel. Ze gaan heel ver en zeggen zelfs dat Christus de hoogste prijs aan het kruis betaalde wegens de hoge waarde van de mens.²⁷ Andere christelijke aanhangers van de eigenwaardetheorieën maken er een punt van te zeggen, dat Christus zijn leven niet voor ons gaf omdat er in ons iets goeds zou zijn. Maar daarna zeggen ze meestal dat dit werk van Christus de basis moet zijn voor ons gevoel van eigenwaarde. Op die manier kan het evangelie van Christus gemakkelijk alleen maar gebruikt worden als opstap naar het werkelijke doel: eigenwaarde!

In tegenstelling hiermee, heeft een bekende christelijke schrijver, Jay Adams, die een tegenstander is van de eigenwaardebeweging, veel over dit onderwerp geschreven dat van grote waarde is. Hij zet de onbijbelse ideeën van de eigenwaardeaanhangers heel duidelijk uiteen, als hij de kwestie behandelt op een manier die recht door zee is. Hij wil de waarheid vasthouden, dat de mens niet instaat is te voldoen aan de heiligheid van God. Maar om dat te bewijzen, gaat Jay Adams naar de vreemde bewering dat deze mens geen waarde heeft voor God, maar alleen voor zijn medemensen. Hij zegt dit nota bene als hij de woorden van Jezus: "*Gij gaat vele mussen te boven*" en "*Hoeveel gaat niet een mens een schaap te boven?*", probeert uit te leggen. (Matteüs 10:31, 12:12) Theologische speculaties en een starre - het een of het andere mentaliteit - lijken geleid te hebben tot instorting van de logica. Men is niet meer instaat te kijken naar de eenvoudige en duidelijke betekenis van de context.²⁸

Helaas wordt er dus soms geen duidelijk onderscheid gemaakt tussen de waarde van de mens gemaakt naar Gods beeld (zijn constitutionele waarde) en zijn waarde als een hopeloos verloren zondaar (zijn morele en ethische waarde). Veel, in verder opzicht uitstekend materiaal, kan hierdoor contraproductief gemaakt worden.

Als we de constitutionele waarde van de mens als schepsel van God ontkennen, met de bedoeling zijn ethische waardeloosheid als zondaar omhoog te houden, zetten we een valse en misleidende antithesis neer. De ethische waardeloosheid maakt geen eind aan de constitutionele waarde. Hierdoor wordt juist meer de nadruk gelegd op de tragedie van de gevallen staat van de mens.

8.5 Christus en de waarde van de mens

Als we de evangeliën lezen, zien we duidelijk dat Jezus de mensen als waardevol behandelde. We moeten ons realiseren dat Hij dat deed met zijn hele hart. Zelfs de verloren zoon werd door zijn vader

als waardevol beschouwd, hoewel de zoon zichzelf onwaardig achtte, toen hij "tot zichzelf kwam", omdat hij, moreel gezien, dat ook werkelijk was. (Lukas 15:11-32) (De uitdrukking "kwam tot zichzelf" is een interessant commentaar op het onderwijs over het juiste zelfbeeld!)

Toen de Farizeeën bezwaar maakten omdat Jezus een man genas op de sabbat, zei Hij, dat Hij de man waardevol genoeg had geacht om hem te helpen. Zouden zij zelfs een schaap niet de moeite waard hebben geacht om op de sabbatdag te redden? En Hij voegde eraan toe: "*Hoeveel gaat niet een mens een schaap te boven?*" (Matteüs 12-12) Enige tijd hiervoor had Jezus nog tot zijn eigen discipelen gezegd: "*gij gaat vele mussen te boven*". (Matteüs 10:31) Als Hij dit tegen de Farizeeën zegt, is het duidelijk dat Hij zich niet richt tot een bepaalde persoon, maar eenvoudigweg tot elk menselijk wezen, zonder uitzondering.

Het is waar dat Jezus de hoogste prijs betaalde voor onze redding. Maar de Bijbel legt er de nadruk op dat Jezus deze hoge prijs betaalde wegens onze grote zonde. (Romeinen 5:6-10)

Het gaat er hier om, dat wat ook onze waarde als schepsels van God is, het is God die ons deze waarde gaf, omdat Hij dat verkoos. Dat is nauwelijks een reden om ons belangrijk te voelen, want de verdienste ervan komt toe aan God en niet aan ons.

God geeft echte waarde aan het menselijk leven. Als nu de mens besluit God te negeren en zijn eigen keuzes te maken, gaat hij tenslotte zichzelf gering schatten en wordt het leven waardeloos. Dit zien we gebeuren in een algemene neergang van de morele standaard, zoals bijvoorbeeld een zaak als abortus die "acceptabel" wordt en alleen maar beschouwd wordt als een zaak van "keuze".

Martin Lloyd-Jones zegt:

"Het is merkwaardig, maar het gebeurt steeds: als de mens begint zichzelf te verhogen, eindigt hij er altijd mee, zichzelf naar beneden te halen en zichzelf te beledigen." 29

8.6 Menselijke pogingen om te voldoen aan Gods Heiligheid

Het allerbeste dat de mens kan produceren, kan nooit voldoen aan de rechtvaardigheid van God. Daarom zegt de Bijbel: "*al onze gerechtigheden zijn als een bezoedeld kleed.*" (Jesaja 64:6) De mensen die op God vertrouwden, erkenden het feit, dat de mens en zijn pogingen waardeloos zijn, als het gaat om wat voor mogelijkheid dan ook om aan Gods gerechtigheid te voldoen.

Johannes de Doper sprak over zichzelf in verhouding tot Christus: "*Hij moet wassen, ik moet minder worden.*" (Johannes 3:30) Hij achtte zichzelf onwaardig om de sandalen van Jezus los te maken. De hoofdman zei over zichzelf dat hij niet waardig was om Jezus onder zijn dak te ontvangen. Toen Hij dat hoorde, zei Jezus dat hij een groot geloof had, niet een "laag gevoel van eigenwaarde." (Matteüs 8:8-10)

De apostel Paulus zag zichzelf als een zondaar die met lege handen stond voor een rechtvaardige en heilige God. Hoewel Paulus meer redenen had om zichzelf aan te prijzen, dan de meeste andere mensen van zijn tijd, zei hij: "*In mij, dat wil zeggen in mijn vlees, woont geen goed*". Hij vertelde hoe hij vernederd werd door beproevingen, opdat hij niet op zichzelf zou vertrouwen. En toen hij over de moeilijke kant van zijn beperkingen vertelde, zei hij dat God zijn smeking om bevrijding had beantwoord met te zeggen: "*Mijn genade is u genoeg, want de kracht openbaart zich eerst ten volle in zwakheid.*" Daarom, ging Paulus verder: "*want als ik zwak ben, dan ben ik machtig.*" (Romeinen 7:18 en 2 Korintiërs 12:7-10)

Toch was Paulus heel goed in staat realistisch over zichzelf te denken, want hij geeft aan niet te hebben ondergedaan voor die onvergelykelijke apostelen. En tegelijkertijd noemt hij zichzelf "*de geringste der apostelen*". Hij zegt dat hij niet waard is "*een apostel te heten*" en in zijn latere geschriften noemt hij zichzelf iemand die "*een eerste plaats inneemt onder de zondaren*". (2 Korintiërs 11:5; 1 Korintiërs 15:9; en 1 Timoteüs 1:15)

Dit alles wijst er niet bepaald op, dat Paulus een sterk gevoel van eigenwaarde had! Integendeel, als Paulus naar zichzelf keek, zag hij zichzelf als een zwakke en onwaardige zondaar, die voortdurend van alles afhankelijk was van God. Zijn grote kracht was dat hij volhardde in die houding.

Aan de voet van het kruis, als we geconfronteerd worden met onze eigen hulpeloosheid en zonde en met de heiligheid en het offer van Jezus, moeten we allemaal belijden, dat we onwaardige mensen zijn. 30

8.7 Nederigheid

Een van de meest bekende christelijke schrijvers van de twintigste eeuw, C.S. Lewis, schrijft: *"Hij (God) en jij zijn van zodanige oorsprong, dat als je werkelijk met Hem in aanraking komt, je alleen maar nederig kunt zijn, op een heerlijke manier nederig, omdat je dan de grenzenloze opluchting zult ervaren, dat je nu voor altijd al die belachelijke onzin over je eigen waardigheid kwijt bent, die je altijd al rusteloos en ongelukkig heeft gemaakt."*31

Dit gevoel komt volledig overeen met het bijbelse idee van het zelf. Goed beschouwd is het eigenlijk een grote opluchting om niet een goed zelfbeeld nodig te hebben. In plaats daarvan in staat te zijn om te vertrouwen op de onverdiende genade van God, die altijd dezelfde blijft of we ons nu goed of niet goed voelen, is iets dat echt vertrouwen geeft.

Ware nederigheid is totale afhankelijkheid van God. Als we echt zien wie Hij is, is nederigheid ook het enige dat overeenkomt met het werkelijk haalbare.

Toen de oudtestamentische profeet Jesaja de heiligheid van God zag, riep hij uit: *"Wee mij, ik ga ten onder!"* (Jesaja 6) Veel christenen zijn op een buitensporige manier bezig hun noden gelenigd te krijgen, hun pijn genezen en hun zelfbeeld opgebouwd. Zou dat alles te maken kunnen hebben met het feit dat ze het zicht op de heiligheid van God kwijt zijn?

Hoofdstuk 9 HULP IN NOOD

Het is zeker waar dat er een probleem is met het menselijke zelf. De huidige psychologie zegt in het algemeen dat de meeste problemen die de mens heeft met zichzelf, veroorzaakt worden door "lage eigenwaarde". En hoewel dit idee niet onderbouwd kan worden op zowel praktische als bijbelse basis, is het toch waar dat het probleem zich soms voordoet als ernstige ontmoediging, zelfs zelfhaat.

Als we voor dit probleem alleen maar de diagnose "lage eigenwaarde" stellen en een sterker gevoel van eigenwaarde voorschrijven, is dat een oppervlakkige diagnose, die in de verkeerde richting dreigt te leiden - en als er dan aan dat recept een bepaalde hoeveelheid Evangelie wordt vastgehecht, verandert dat niets aan die richting.

9.1 De kracht van terminologie.

De kwestie van de juiste terminologie is niet alleen maar een zaak van haarkloverij. Terminologie en woordkeuze beïnvloeden de ideeën die zich vormen in de hoofden van de mensen - en dus na verloop van tijd hun gedrag. George Orwell, de schrijver van de beroemde novelle "1984", wist dat! Hij bedacht het woord "Newspeak" voor de verandering van terminologie die stap voor stap in de samenleving werd binnengebracht met de bedoeling de manier waarop de mensen dachten te veranderen.

De Bijbel spreekt over mensen die "voortgejaagd en afgemat waren, als schapen die geen herder hebben". (Matteüs 9:36) De meeste psychologen zouden ongetwijfeld hebben gezegd dat zij een slecht gevoel van eigenwaarde hadden. Jezus werd met ontferming over hen bewogen. Hij hielp hen en bemoedigde hen met liefdevolle daden. Maar hoewel Hij aandacht schonk aan hun menselijke problemen, richtte hij hun aandacht niet op het jezelf beter voelen. Integendeel Hij richtte hun aandacht weg van henzelf en op Hemzelf.

Veel van de dingen die psychologen noemen als oorzaken van lage eigenwaarde, zijn het zeker waard dat we er aandacht aan schenken, maar goed beschouwd passen ze beter in de categorie zaken die moedeloosheid veroorzaken. Ongetwijfeld kennen de meesten van ons mensen waarvan de hele persoonlijkheid, zelfs met betrekking tot de praktische kant van het leven, verschrompeld lijkt te zijn door een gevoel van ernstige teleurstelling over zichzelf.

Sommige christelijk counselors menen terecht, dat bepaalde activiteiten vermeden moeten worden, vooral in onze omgang met kinderen. De Bijbel waarschuwt de ouders hun kinderen niet te provoceren tot moedeloosheid en frustratie door hardvochtigheid, constante kritiek en overmatige eisen. (Ephesiërs 6:4) Dit belangrijke punt laat de noodzaak van bemoediging en begrip zien, zodat een gezonde ontwikkeling van onze kinderen bevordert wordt

Maar tegenwoordig moeten we er minstens evenzeer voor oppassen, dat we de ouders niet de moed ontnemen! De lijst van psychologisch wel - en niet - toegestaan handelen van de deskundigen is buiten alle proporties toegenomen. Deze lijst is zo bij alles betrokken geraakt, dat er condities kunnen ontstaan die in dit leven niet te bereiken zijn. Zulke ideeën - vaak enorm gepropageerd in de maatschappij - kunnen de ouders zodanig demotiveren dat ze niet meer de moed hebben toezicht te houden op hun kinderen en op de juiste manier voor ze te zorgen.

Het is zeker waar dat sommige mensen voor de rest van hun leven ongunstig beïnvloed blijven als gevolg van verschillende invloeden en situaties in hun kindertijd. En toch zou het helemaal verkeerd zijn naar deze gevolgen te wijzen en ze als onvermijdelijk te zien. Ook bij de ongelovige mensen zijn er veel voorbeelden van personen die bijna elke soort handicap, waaronder ook emotionele, overwonnen hebben. En zeker als christenen zouden we zelfs meer moeten verwachten, omdat het evangelie van Christus nieuw leven belooft aan hen die "voortgejaagd en afgemat" zijn.

Mensen die diep teleurgesteld zijn over zichzelf, kunnen onze hulp en bemoediging nodig hebben, om uit zichzelf te komen. Maar bemoediging die overeenkomt met de Schrift, is niet op het zelf gericht - het grootste probleem voor zulke mensen is juist dat ze al op een extreme en ongezonde manier bezig zijn met zichzelf, zij het dan op een negatieve manier.

9.2 De vernieuwing van ons denken

De Bijbel zegt dat een van de manieren waarop we veranderd moeten worden, de vernieuwing van ons denken is. We moeten onze manier van denken veranderen door te leren onze eigen menselijke gedachten te vervangen door de waarheid van het Woord van God. (Romeinen 12:2) Maar dit moet meer zijn dan alleen onszelf (of anderen) te indoctrineren door het Woord van God te gebruiken als een soort formule. Het is heel goed mogelijk om een mentale gelijkvormigheid te bewerken door het verstand te "programmeren" en daarbij ook enige gedragsverandering te bewerken. Maar uiterlijke conformiteit kan tegengesteld zijn aan de innerlijke werkelijkheid en soms kan het samengaan met onderdrukte wrok. Iets dat geproduceerd wordt door alleen indoctrinatie, loopt op de duur het gevaar de innerlijke spanning alleen maar te vermeerderen.

Maar als we een gewillig hart hebben en biddend en zorgvuldig het Woord van God bestuderen, zal de Heilige Geest ons leiden in alle waarheid. (Johannes 16:13)

De Heilige Geest wordt ook de Trooster genoemd. (Degene die te hulp geroepen wordt) Jezus zelf had mededogen met de mensen in nood. Dit toont duidelijk aan dat God menselijke gevoelens niet negeert, maar op dat gebied hulp verleent aan de mensen, terwijl Hij hen tegelijkertijd de waarheid duidelijk maakt.

Verkeerde gedachten die vaste denkpatronen zijn geworden, kunnen veranderd worden door ze te vervangen door het woord van God en door de gedachtewereld te disciplineren. Maar mentale overeenstemming is niet genoeg, alleen God kan het hart veranderen.

9.3 Eigenwaarde en wanhoop

Maar, kunnen wij ons afvragen, hoe zit het met het zelfbeeld van iemand die "in de goot ligt", bij wijze van spreken of letterlijk? Zij zijn misschien volkomen wanhopig over zichzelf en voelen zowel als zeggen, dat hun leven waardeloos is en dat ze er net zo goed een eind aan kunnen maken. Ze hebben in hun leven nooit enige kans gehad. Ze hebben nooit liefde gekend en voelen dat ze geen hoop of reden hebben om verder te leven - ze zijn van mening dat ze nutteloos en waardeloos zijn.

In feite lijken sommige mensen in zo'n hopeloze toestand, zonder enige hulpbron, dat je bijna in de verleiding komt in te stemmen met hun oordeel over zichzelf. In zulke gevallen zou het alleen een wrede grap zijn hen voor te houden dat zij "eigenwaarde" moeten verkrijgen om uit deze ellendige toestand te komen. De aandacht vestigen op precies datgene waar ze wanhopig over zijn (het zelf), kon wel eens het laatste sprankje hoop vernietigen, in plaats van hoop te brengen uit een heel andere bron.

Een behoorlijke hoeveelheid bewijs wijst naar feit dat het mensen wanhopig maakt als ze geloven in de huidige opvatting, dat ze nooit verder zullen komen in het leven, als ze niet een gevoel van eigenwaarde kunnen bemachtigen. Je kunt net zo goed tegen iemand zeggen, dat hij/zij zich aan de haren uit de put moet trekken! (zie appendix).

9.4 Zich vastklemmen aan een wanhopig zelf!

Natuurlijk is het goed om hulp te zoeken en een wanhopige persoon die reden te over schijnt te hebben om depressief over zichzelf te zijn, te bemoedigen. We doen er inderdaad goed aan als we proberen hoop over te brengen door liefdevolle daden, door begrip en praktische bemoediging en door te vertellen over de Grote Liefde, het evangelie van Jezus Christus.

Maar zelfs een wanhopige persoon, die zegt dat hij hopeloos en onwaardig is, klemt zich meestal uit alle macht aan het zelf vast. Het "recht" je eigen leven te bepalen is nu juist datgene wat ze niet bereid zijn los te laten - niet voor God, noch voor iemand anders!

Sommige mensen houden inderdaad hartstochtelijk van zichzelf (hun eigen rechten, hun eigen manier van doen, enz.,enz.) terwijl ze tegelijkertijd heel erg ontevreden zijn met zichzelf. De Heilige Geest moet hen ervan overtuigen dat ze werkelijk hulpeloze en hopeloze zondaars zijn en moreel waardeloos voor God. Alleen als ze daarvan overtuigd zijn, zullen ze zich van zichzelf af en naar Hem die de enige hoop is, toe willen keren.

9.5 Menselijke oplossing of nieuwe identiteit

Het huidige "psychologische pakket" blijft beweren dat "voortdurende bevestiging", "het genezen van gekwetstheid" en "het tonen van onvoorwaardelijke liefde" nodig zijn. Deze terminologie wordt soms gebruikt op een manier die de rechtvaardigheid van God ontkent en zonde met de mantel der liefde bedekt. De term "onvoorwaardelijke liefde" wordt soms door mensen gebruikt met de betekenis "houd van me wat ik ook doe, maar spreek me niet tegen en corrigeer me niet".

Het is zeker waar dat we Gods liefde niet waard zijn en nooit kunnen verdienen, maar tegelijkertijd houdt God te veel van ons om de zonde die uiterst vernietigend is, door de vingers te zien. De voorwaarde om deze liefde van God te verkrijgen, is je berouwvol van je eigen ik af en naar God toe te keren.

We suggereren niet dat er geen mensen zijn met grote en gecompliceerde problemen, die uitgebreide hulp en vriendelijke christelijke raad en belangstelling nodig hebben. Het gaat erom waar we de juiste nadruk leggen.

Een echte bekering naar Christus en een nieuwe identiteit van een mens, wordt niet in een nieuw gevoel van eigenwaarde gevonden, maar in een nieuwe zekerheid, dat hij/zij bij God hoort, vergeven is en nu zijn kind is.

Echt zelfvertrouwen is fundamenteel verschillend van een gevoel van eigenwaarde. Echt zelfvertrouwen komt voort uit het weten dat je in zijn hand bent en je realiseren dat Hij je nooit in de steek zal laten. Hij heeft je geaccepteerd, niet om wat je waard bent, of om iets wat je bent of nog kan worden, maar om Jezus en zijn onverdiende liefde en genade.

Dit is de centrale waarheid van het evangelie die ons wegvoert van de huidige zelftheorieën in precies de tegenovergestelde richting. De ziel die God gaat kennen moet zichzelf in dat proces vergeten en verliezen.

Hoofdstuk 10 DE LAST VAN HET IK

De Bijbel vraagt ons nooit om zelfvertrouwen te hebben, alleen geloof in God. Soms krijgen we te horen dat we verzoend moeten zijn met onszelf, maar de Bijbel noemt dit nooit als noodzaak, eerder dat we verzoend moeten zijn met God. (Romeinen 5:10, 2 Korintiërs 5:20)

Sommigen zeggen dat we eerst van onszelf moeten houden, voor we God kunnen liefhebben, maar de Bijbel zegt dat "*wij liefhebben, omdat Hij ons eerst heeft liefgehad.*" (1Johannes 4:19) Maar als wij verzoend gaan worden met God moeten we instemmen met hoe God met ons handelt. Het is nodig dat wij Hem vertrouwen en er ook van uitgaan dat Hij ons in staat kan en wil stellen zijn wil te doen, ongeacht de situatie waarin we in dit leven geplaatst worden.

Vorige generaties hadden het vaak over mensen die "vol van zichzelf" waren. Het ging dan over mensen die overheersend waren, of altijd vooraan wilden staan, altijd bezig met zelfonderzoek en die overal een mening over hadden. Tegenwoordig wordt dit soort gedrag (soms goedkeurend) "assertiviteit" genoemd!

Vroeger was het bekend, dat het verkeerd was om al te zelfbewust te zijn. Dit hield dan vooral een ongezonder bewustzijn van zichzelf in, wat in gezelschap de mensen behoorlijk in verlegenheid kon brengen. Maar zelfbewustzijn kan zich ook manifesteren als een haantje de voorste gedrag. Hoe dan ook, in ons huidige psychologische klimaat, wordt ons verteld dat we "zelfbewust" moeten zijn. (meestal zonder duidelijke definitie van dat begrip!)

10.1 Allemaal opperhoofden en geen indianen!

Een oud gezegde luidt: "Ons ik is een slechte gids naar geluk!" Mensen aanmoedigen om eigenwaarde te verkrijgen kan gemakkelijk uitmonden in arrogantie.

Jammer genoeg leidt veel van de eigenwaardetheorie, die vaak voorkomt in de westerse maatschappij, ertoe dat mensen een opgeblazen ego krijgen en een onrealistische kijk op hun eigen capaciteiten. Een Amerikaanse studie van een miljoen middelbare scholieren liet zien dat 70 procent zichzelf als "bovengemiddeld" beschouwde wat leiderschapskwaliteiten betrof. Het meest verbazingwekkende resultaat kwam naar voren toen dezelfde studenten zich over hun "vermogen om met anderen op te schieten" moesten beoordelen. Niet één student beoordeelde zichzelf als "benedengemiddeld", maar ruim 60 procent van hen dacht dat ze sociaal gezien bovenaan de ladder zaten! 32

Deze studie laat een absoluut verbazend resultaat zien wat betreft een goed zelfbeeld. Jammer genoeg zegt deze studie evenredig weinig over het vermogen van deze studenten zichzelf met enig realisme te beoordelen. Een aantal andere gelijksoortige onderzoeken hebben overeenkomstige resultaten opgeleverd, waaruit blijkt dat alle eigenwaardelessen tenminste enig effect hebben gehad! Maar door dit soort zelfbeoordeling verliest zelfs het begrip "gemiddeld" absoluut elke betekenis. Onderzoek van zelfbeoordeling en gedragingen van studenten tonen dus opgeblazen ego's en zelfbedrog aan. Tegelijkertijd klagen Amerikaanse psychologen (een paar christenen inbegrepen), dat er een "epidemie van lage eigenwaarde" heerst. Hun beoordeling lijkt nauwelijks overeen te komen met het hierboven genoemde studieresultaat. En toch volgen veel mensen, vooral in educatieve en sociale kringen, deze

uitspraken blindelings na en verklaren dat het "noodzakelijk" is veel aandacht te schenken aan eigenwaarde.

10.2 Een hol vertrouwen

Maar misschien zit al dit zogenaamde zelfvertrouwen alleen maar vlak onder de huid. Adler's idee van de top van de menselijke ervaring, is betekenis leidend naar "bevrediging door macht". Dit schijnt een directe verbinding te hebben met ons huidige postmoderne denken, dat beweert dat absolute waarheid niet bestaat. Als je dus communiceert, probeer je alleen maar macht over iemand anders of groep uit te oefenen - want als absolute waarheid en morele standaards niet bestaan, is alles alleen maar "een zaak van opinie". Als eigenwaarde heel belangrijk wordt, leidt dat vaak naar een verlangen om assertiviteit te ontwikkelen. Als mensen assertief zijn of bezig zijn dat te leren, lijken ze inderdaad meer zelfvertrouwen te hebben, in ieder geval aan de buitenkant. Maar heel waarschijnlijk heeft ook een verborgen angst in toenemende mate bezit van hen genomen, een angst voor iets of een situatie, die ze niet onder controle hebben!

Een persoon kan sterk als leidend figuur overkomen en misschien zijn ze er zeker van dat ze hun positie heel duidelijk hebben gemaakt en alles onder controle hebben. Tegelijkertijd zijn ze er zich waarschijnlijk helemaal niet van bewust dat ze een intimiderende invloed uitoefenen op mensen die minder op de voorgrond treden, maar die zich er toch tegen verzetten dat ze aan de kant geschoven worden.

Wat uiterlijk lijkt op zelfvertrouwen, kan veel innerlijke onzekerheid verbergen, vooral als mensen geleerd hebben dat ze zichzelf en hun ideeën op een zelfverzekerde manier moeten presenteren, zoals bijvoorbeeld in veel educatieve en sociale programma's gebeurt. Maar alleen je opinie uiten, zonder voldoende basis van waarheid, bewijs, beweegredenen of morele standaard, leidt alleen tot afhankelijkheid van assertiviteit en eigenwaarde.

Het is inderdaad een heel onveilige zaak, te denken dat je je opinies moet laten gelden zonder zeker te zijn van enige waarheid! Zo'n schijnbaar zelfvertrouwen kan je voor een tijd helpen te functioneren, tenminste aan de buitenkant en het idee te hebben dat je de zaak "onder controle" hebt, maar uiteindelijk kan het alleen maar de innerlijke spanning verhogen. Geen wonder dat het uiteindelijk bij sommige mensen kan leiden naar de divan van de psychiater.

Een persoon met echt zelfvertrouwen hoeft niet noodzakelijk assertief te zijn! En als en wanneer het nodig is om ergens voor op te komen, zal dat niet gebaseerd zijn op subjectieve gevoelens of alleen maar een opinie. Het moet komen van iets buiten onszelf, stevig gebaseerd op de juiste standaarden zoals God ze gegeven heeft in zijn geschreven Woord. Of, in meer praktische menselijke zaken, gebaseerd op getuigenis, waarheid en beweegredenen. Waar het in werkelijkheid om gaat, is: waarin of in wie stellen we ons vertrouwen?

10.3 De tirannie van het ik

De problemen van een minderwaardigheidscomplex zijn altijd al bekend geweest. Minderwaardigheidsgevoelens zijn meestal gerelateerd aan gevoelens over je vaardigheden en je opleiding, of zaken als je lichamelijke verschijning en niet noodzakelijkerwijs aan het ik op zichzelf.

Maar er zijn veel meer serieuze problemen met het ik. Sinds de mens zijn eigen weg begon te gaan in plaats van te leven in dankbaarheid aan God, hield hij op met zijn gelukkige leven, waarin hij zichzelf kon vergeten en verloor hij zijn onschuld en levensvreugde.

De apostel Paulus geeft een verslag van de neergaande spiraal van degradatie van de mens na de val en hij zegt dat de mensen "*niet langer dankbaar zijn*". (Romeinen 1:18-32) Een dankbaar mens is in de grond van de zaak een emotioneel gezond mens. Een begerig, zichzelf zoekend iemand kan niet tegelijkertijd dankbaar zijn - of tevreden!

De huidige nadruk op eigenwaarde en zelfbeeld maakt onze ideeën over het ik tot een zeer serieuze aangelegenheid. Wij worden zo overgevoelig over dit belangrijke ik, dat we niet eens meer om onszelf kunnen lachen.

Het is geen wonder dat sommigen gespannen en gestresst worden, in frustratie opgeven en dan op een negatieve manier verstrikt raken in zichzelf, tot ze tenslotte uitkomen op een punt van uiterste zelfverachting. Die zelfverachting kan veroorzaakt zijn door ons eigen streven en de daaropvolgende duidelijke mislukking of door vernedering en misbruik door anderen, ze manifesteert zich op dezelfde manier.

Tegenwoordig zou de diagnose meestal zijn dat zo iemand lijdt aan "een slecht zelfbeeld" en dat de genezing te vinden is in de opbouw van de eigenwaarde. De Oxford Dictionary geeft de volgende definitie van zelfhaat: "*haat van zichzelf, vooral van iemands werkelijke ik, in contrast met het veronderstelde ik*". Sommige mensen kunnen zelfs een soort perverse vreugde scheppen in het kleineren van zichzelf. Maar dat heeft niets met nederigheid te maken! Het is nog steeds het eigen ik van de persoon, dat over hem heerst. Alleen, dit ik jammert dat het niet kan zijn wat het zo graag zou willen zijn!

In hoeverre wij ook denken dat we ons toch belangrijk moeten voelen, zijn we onder de tirannie van het ik.

10.4 Vrijheid

Onderscheid maken tussen goed en kwaad is erg noodzakelijk. De Bijbel zegt dat we ons op dat gebied moeten oefenen. (Hebreeën 5:14) Oordelen is een heel ander zaak. Veel christenen halen de twee door elkaar en zijn bang hun onderscheidingsvermogen te gebruiken. Mensen zijn bang "kritisch" genoemd te worden, een veel voorkomende humanistische term, die op een heel intimiderende manier gebruikt kan worden. En daarom durven veel mensen niet eens een poging te wagen om een woord van onderscheiding uit te spreken. We moeten ons realiseren dat de rechter degene is die het vonnis uitspreekt. Wij moeten leren onderscheiden, maar alleen God is wijs en heilig genoeg om het vonnis te vellen.

Maar sinds de dag dat de mens viel voor de verleiding om als God te zijn, heeft hij voortdurend geprobeerd datgene wat Gods recht is: oordelen, op zich te nemen.

Misschien kijken we minachtend naar sommige mensen en oordelen we dienovereenkomstig over hen, zoals anderen misschien over ons doen! Als anderen voortdurend over ons geoordeeld hebben dat we "no goodies" zijn, kan dat oordeel in ons hart intrek nemen en uiteindelijk leiden tot zelfveroordeling. Ook ons falen om aan onze eigen eisen te voldoen, kan tot hetzelfde resultaat leiden. In beide gevallen hebben we een vonnis onderschreven, maar niet een vonnis uitgesproken door God, de enige ware Rechter.

God kan ons bevrijden van alle menselijke oordeel en minachting, die zich in ons hart hebben genesteld, het doet er niet toe uit welke bron ze komen. Als we ons ervan afwenden (er berouw over hebben) en God om hulp vragen, zal Hij er ons van reinigen en ook van de gevolgen ervan.

Als we daarentegen gaan voor de diagnose "lage eigenwaarde", dan moeten we onze uiterste best doen ons gevoel van eigenwaarde op te krikken. Als we dat dan bereiken en een beter zelfbeeld hebben verkregen, dan zijn we erin geslaagd iemand te worden, met als resultaat dat we nog net zo op onszelf gericht zijn als tevoren!

Maar als je reiniging ontvangt van God en Hij je door zijn genade bevrijdt van alle soorten oordeel en verachting, dan word je niet iemand. En dat hoeft ook niet! In plaats daarvan kun je jezelf vergeten, terwijl je God aanbidt en je verheugt in Hem die je gereinigt heeft. Dan kun je het leven leiden dat Hij voor je geschapen heeft, dan worden zijn genade en jouw dankbaarheid aan Hem de motiverende krachten in je leven. 33

Hoofdstuk 11 HET MENSLIJKE PROBLEEM

Gods oorspronkelijke plan voor de mens is niet veranderd, maar de mens wel! Toen God de mens schiep in de Hof van Eden, was het zijn bedoeling dat de man en de vrouw gemeenschap met Hem zouden hebben. Ze waren niet gemaakt om zichzelf te vergelijken met andere mensen, de bedoeling was dat ze in direct contact met God zouden staan en in dankbaarheid aan Hem zouden leven. De mens had geen speciale zorgen over zichzelf, want hij bezat zichzelf niet, dat deed God! De mens kon zich niet laten voorstaan op zijn eigen mogelijkheden, zijn bezigheden, zijn gemeenschap, of wat voor dingen dan ook die hij gekregen had om ervan te genieten. God was de Maker, de Gever en de Bezitter van dat alles.

Zelfs voor de zondeval, moest de mens leven bij de genade van God, want het was God, zijn Schepper, die gekozen had met hem in gemeenschap te leven, met hem die een schepsel was en juist daardoor kon hij dat met geen mogelijkheid zelf verdienen.

De mens had geen rechten, alleen voorrechten. De fascinerende motivatie van zijn leven was zijn dankbaarheid aan God en zijn afhankelijkheid van Hem. Met andere woorden, de mens was waarlijk een aanbidder!

11.1 Het oorspronkelijke beroep op het ik

Satan verleidde de mens door te beweren dat hij onafhankelijk was van God, "Gij zult als God zijn"! (Genesis 3) Dit was het oorspronkelijk beroep op het ik en met de woorden van een christen uit het verleden: "Hier had het ik zijn ellendige geboorte en richtte het zijn troon op!"³⁴ De mens koos voor zelfbeschikking, zelfbevestiging en persoonlijke autonomie en hield daardoor op te functioneren naar Gods plan. Dood en elk ander kwaad zijn het gevolg geweest van deze zondeval en elke menselijke zonde en disfunctionering van de persoonlijkheid is een gevolg van deze tragische keus.

Toen de mens wilde zijn wat voor geen schepsel mogelijk is, verloor hij wat hij wel kon zijn en waarvoor hij was bestemd.

11.2 Een beschadigde persoonlijkheid

De mens rebelleerde tegen God door het zoeken van dingen voor zichzelf, buiten God om en verbrak zo zijn relatie met God. Als gevolg van zijn vervreemding van God, werden ook zijn mogelijkheden om met andere mensen gemeenschap te hebben, beschadigd en zijn relatiemogelijkheden kwamen niet tot ontwikkeling.

De mens vervreemde zelfs van zijn eigen, door God gegeven identiteit. Tengevolge daarvan streefde de mens er sindsdien naar om iets of iemand anders te worden dan wat of wie hij is.

Om het zelfbeeld te behouden, dat zijn eigen speciale schuilplaats is geworden, is de mens soms bereid om welke weg van zelfbedrog dan ook te gaan.

11.3 De mens verstopt zich

De mens werd zich bewust van sommige gevolgen van de zonde, maar die kennis leidde niet tot berouw over de zonde, hij verstopte zich liever. De mens verstopte zich voor God en voor de ware feiten over zichzelf en sindsdien is de mensheid dat blijven doen. Hij verstopte zich achter zijn eigen verdedigingslinies, een kunst die hij steeds verder ontwikkeld heeft.

De mens heeft, in verschillende mate, het werkelijkheidsgevoel over zichzelf verloren. Het menselijk verstand kan bijna alles beredeneren. Ons vermogen tot zelfbedrog is zo groot, dat we zelfs blind kunnen zijn voor onze eigen onwaarachtigheid.

11.4 Een favoriete schuilplaats

De gewoonte om iets of iemand de schuld te geven van de eigen zonde en verkeerde keuzes werd geboren in de Hof van Eden en sinds die dag is dit vermogen blijven groeien. We zijn geneigd ons voor onze verkeerde daden te verontschuldigen door te zeggen dat we "ertoe gedreven" werden, uitgelokt door mensen of omstandigheden enz, alles wat ons maar vrij kan spreken!

Soms kan het verlangen het "bij het juiste eind" te hebben, de "noodzaak" om iemand de schuld te geven aanwakkeren. Mensen worden vaak zozeer beheerst door de neiging tot beschuldigen, dat zij een crisis in hun leven niet aankunnen, zonder te denken dat het iemands schuld is. Ze lijken zich onzeker te voelen als ze niet iemand kunnen vinden, die de schuld heeft, of dat nou realistisch is of niet.

Verzet en boosheid over iets of welke situatie dan ook, die niet naar onze zin is, motiveren de drang om schuld aan te wijzen. Soms raakt die drang zo diep geworteld dat de feitelijke waarneming van de persoon ernstig misvormd raakt en de mensen hun grip op de realiteit kwijtraken en het gevaar bestaat van ernstige mentale instabiliteit.

Tegenwoordig hebben we een hele generatie die geneigd is de schuld van hun falen bij hun ouders te leggen, daarbij vaak geholpen door "deskundigen". Als er niets meer overblijft, kunnen we altijd nog de "maatschappij" de schuld geven of ons speciale lot in dit leven. In het verborgene, misschien onbewust, leidt dit tot beschuldiging van God, die ons betere omstandigheden had moeten geven. Dit heeft tot gevolg dat boosheid, wrok en zelfmedelijden ontstaan en dat de "pijn" gekoesterd wordt in plaats van genezen.

11.5 De macht als idool

Toen de mens als God wilde zijn, wilde hij iets voor zichzelf hebben wat alleen aan God toebehoort : "macht"! Op zoek naar zelfbeschikkingsrecht en assertiviteit (zelfverzekerdheid), wilde hij macht voor zijn eigen bevrediging. Soms wil de mens de macht die samengaat met rijkdom, soms ook komt de aanbedding van macht tot uiting in meedogenloosheid en wrede overheersing van anderen.

Maar er zijn ook meer verfijnde en subtiele manieren om macht uit te oefenen, zelfs vriendschappen, vriendelijke daden en anderen goeddoen, kan uiteindelijk een manier zijn om macht over die anderen te krijgen.

De Bijbel zegt, dat "de sterkte Godes is, van God is". (Psalm62:12) Elke keer als we toegeven aan de verleiding om macht voor onszelf te gebruiken, omdat er misschien macht hoort bij de positie waarin we ons bevinden, nemen we iets voor ons eigen ik dat toebehoort aan God.

Maar in de allereerste plaats wil de mens van koning tot bedelaar macht over zichzelf, die alleen aan God toebehoort. Dit wordt zelfs gezien in de meest beroerde "mislukkelingen", die misschien of door eigen keuzes of door tragische pech, waar ze niets aan konden doen, in deze ellendige toestand zijn beland. Hoewel ze vinden dat het leven niet de moeite waard is, klemmen ze zich vast aan hun "recht" om hun eigen ding te doen, in plaats van zichzelf over te geven aan God en te erkennen dat Hij alleen het eigendomsrecht heeft over iemands leven - en dat Hij alleen hun ellendige leven in zijn grote doel kan inpassen.

11.6 Eer als idool

Nauw verwant aan het begeren van macht is het zoeken naar eer. De mens wil zelf iets voorstellen, zelfs tegenover God. Misschien zoekt hij de soort eer die samengaat met het stijgen op de maatschappelijke ladder en applaus krijgen van anderen. Of hij zoekt de eer die het gevolg is van prat gaan op zijn goede daden - zoals de Farizeeën deden. Subtieler is het geheime verlangen om door anderen als "nederig" gezien te worden.

Menselijke zelfzucht en trots hebben talloze verschillende vermommingen. We zitten hopeloos verstrikt in het verlangen iets of iemand te zijn dat ons een goede naam zal verlenen. De bijbel zegt: *"het hart is arglistig boven alles, ja, verderfelijk is het; wie kan het kennen?"* (Jeremia 17:9) De enige manier om vrij te komen van deze zichzelf zoekende houding, is jezelf dagelijks af te keren van dit zelfbedrog in totale afhankelijkheid van de onverdiende genade van God.

C.S. Lewis schrijft over dit probleem en zegt:

"Zoals Bunyan zegt, als hij zijn eerste schijnbare bekering beschrijft: "Ik dacht dat er geen man in Engeland was, die God beter behaagde dan ik".

"Als we hieruit geschud zijn en weer te voorschijn komen, bieden we God onze nederigheid aan, zodat Hij die kan bewonderen. Daar zal Hij toch wel blij mee zijn? En zo niet, dan proberen we onze scherpzinnige en nederige erkenning dat we nog niet nederig genoeg zijn, aan te bieden.

"Zo blijft er, dieper dan diep en subtiel verborgen in subtiliteit, nog altijd het idee bestaan van onze eigen, onze zeer eigen aantrekkelijkheid.

"Het is gemakkelijk te erkennen, maar moeilijk om lang vol te houden, dat we eigenlijk spiegels zijn, waarvan de heldere schittering (als we tenminste helder schitteren), helemaal afkomstig is van de zon die op ons schijnt.

"We hebben toch tenminste een beetje - misschien een klein beetje - eigen zicht op de dingen? We zijn toch niet alleen maar stuurloze schepsels....?"

"Het doen voorkomen dat we iets van onszelf hebben, heeft ons belet gelukkig te zijn". 35

Deze waarheid over onszelf hoeven we niet als een hopeloze eindbeoordeling te ervaren, maar eerder als een opluchting. Als God ons liefheeft, omdat we dat op de een of andere manier verdienen, zouden wij kunnen veranderen, onze aantrekkingskracht verliezen en ook zijn liefde. Maar de waarheid is, dat Hij van ons houdt, omdat Hij liefde is en Hij verandert nooit. Daarom kunnen wij veilig rusten in zijn liefde en deze liefde onze liefde voor Hem laten motiveren. *"Wij hebben lief, omdat Hij ons eerst heeft liefgehad"*. (1Johannes 4:19)

11.7 Onze rechten

Als natuurlijke verlangens verheven worden tot eisen en de vreugde van door God gegeven voorrechten ingeruild wordt voor het begeren van "onze rechten", doen al spoedig zelfzucht, rivaliteit en arrogantie hun intrede.

Wat menselijke relaties betreft, hebben mensen inderdaad bepaalde rechten. Maar de Bijbel legt meer de nadruk op het respecteren van rechten van anderen, dan op het al te bezorgd zijn over onze eigen rechten.

De apostel Paulus schreef dat er bepaalde voorrechten waren, waarvan hij rechtshalve gebruik had kunnen maken, zelfs als een dienstknecht van Christus, maar die hij vrijwillig opgegeven had voor de zaak van het evangelie. Bij andere gelegenheden maakte hij gebruik van zijn rechten, ook voor de zaak van het evangelie. (1 Korintiërs 9:4-12; Handelingen 16:37-39 en 22:25-29)

Maar in onze relatie met God hebben wij absoluut geen rechten. Hij alleen heeft recht op ons leven en kan toestaan wat Hij wil om tot zijn doel te komen. Zijn beloften ons in tijden van nood te helpen en elke andere zegening worden ons allemaal gegeven door een genade die wij nooit kunnen verdienen.

Als zelfs onze wettige menselijke rechten volledig aan God zijn overgegeven, dan kunnen we klaar zijn om de "second mile" te gaan (verder dan echt nodig is), zonder je een martelaar en je gebruikt te voelen. Integendeel, we kunnen dat met vertrouwen doen, zonder vrees en "in de naam des Heren" (de Engelse Bijbel zegt : as unto the Lord, als voor de Heer). (1Petrus3:6; Kolossenzen 3:17)

En als we dan een andere keer wel gebruik moeten maken van onze rechten, kunnen we dat ook doen als "voor de Heer", zonder ons te verdedigen en op onze rechten te staan.

Belangrijk is te onthouden, dat we geroepen zijn Hem te volgen, die al zijn rechten en privileges opgaf om in deze wereld te komen, zelfs tot het punt van een wrede dood, nodig om ons te redden.

11.8 Vrees voor mensen

We mogen onze rechten aan God overgeven en bereid zijn ze los te laten. Dat is niet hetzelfde als de hele tijd proberen het mensen naar de zin te maken, dat is meer het gevolg van wat de Bijbel noemt "vrees voor mensen".

Er zijn veel manieren om je door andere mensen te laten overheersen. Zoals: proberen aan hun verwachtingen te voldoen, zoeken naar hun instemming en hun goedkeuring nodig hebben, zoeken naar bevestiging, bang zijn dwaas te lijken, angst hebben "anders" genoemd te worden, evenals angst voor spot en afwijzing. Soms zijn we zelfs bang voor succes, dat kan verwachtingen opleveren, waaraan we misschien niet kunnen voldoen! Of we durven iemands verzoek niet te weigeren, terwijl dat wel zou moeten, bang als we zijn de goede indruk die ze van ons hebben kwijt te raken, soms zijn we zelfs bang onze eigen goede gevoelens over onszelf kwijt te raken!

Onder tieners - en vaak ook bij ouderen - wordt deze angst "peer-pressure" genoemd (druk die leeftijdsgenoten op elkaar uitoefenen). Afhankelijk van de vorm die de druk aanneemt, kunnen we die ook "mens-behagend" of "overijverig zijn" noemen. Meer recent wordt de term "interafhankelijkheid" gebruikt. De Bijbel noemt het "vrees voor mensen" en zegt dat het "een strik spant". (Spreuken 29:25) De mate waarop onze gevoelens en daden bepaald worden door andere mensen, soms door iets uit het verleden, soms door iets van dit moment, verschilt. Hoe dan ook, we worden erdoor beheerst. Met andere woorden, de mensen spelen een grote en God een kleine rol in ons leven.³⁶

Een te grote nadruk op onze "noden", hetzij behoefte aan liefde, aanvaarding of bevestiging, zonder welke we naar onze mening niet kunnen functioneren, heeft geleid tot zelfs meer onbevredigde, kwetsbare en depressieve personen. Het maakt ons afhankelijk van wat we nodig denken te hebben en van degene die ons dat naar ons idee zou moeten geven. Deze afhankelijkheid wordt gezien in iemand die zich in een depressie terugtrekt, evenals in iemand die in woede uitbarst of verteerd wordt door wraakgevoelens. In deze gevallen is iemand anders de heersende factor in ons leven. De reclame-industrie drijft op het creëren van een behoefte bij mensen die eerst helemaal geen verlangen hadden bepaalde artikelen te kopen. Nu kunnen ze niet meer gelukkig zijn als ze die dingen niet krijgen !

De vreze Gods (de eer van God), dat houdt in eer, respect, eerbied, liefde, gehoorzaamheid, is het bijbelse tegengif voor de vrees voor mensen. De Bijbel zegt over sommige mensen, die overheerst werden door vrees voor menselijke verwachtingen: "dat zij meer gesteld waren op de eer der mensen, dan op de eer van God". (Johannes 12:42-43)

Jezus zei: "*Hoe kunt gij tot geloof komen, gij, die eer van elkander behoeft en de eer die van de enige God komt, niet zoekt?*" (Johannes 5:44) Hij zei ook: "*Wat hoog is bij mensen, is een gruwel voor God*". (Lukas 16:15) Tenslotte zei de apostel Paulus: "*Zoek ik mensen te behagen? Indien ik nog mensen trachtte te behagen, zou ik geen dienstknecht van Christus zijn*". (Galaten 1:10)

11.9 Verlangens worden begeerten

Wij moeten Gods keuze respecteren, zijn eigenaarschap en zijn plan; ook zijn schepping van ons persoonlijk. De mens kan massaproductie maken, zelfs klonen! Maar alleen God kan het individu en de persoonlijkheid maken.

Toen God de mens maakte, maakte Hij hem met natuurlijke verlangens. Hij gaf hem voedsel voor zijn lichamelijke behoeften en de mogelijkheid ervan te genieten. Ook gaf Hij hem schoonheid om ervan te genieten. Hij schiep de mens niet om niets te doen, Hij gaf hem een nuttige bezigheid. De mens is geschapen met een verlangen naar diepe gemeenschap, in de eerste plaats met God zelf en daarna het

verlangen naar menselijk samenzijn. Onze verlangens kunnen tot op zekere hoogte vervuld worden, maar (wel)lust en begeerte kunnen nooit bevredigd worden. Sinds de zondeval zijn de natuurlijke en onschuldige verlangens van de mens beschadigd en verdorven. Ze werden, in verschillende mate lust en begeerte of het eisen van rechten. Het eindresultaat was frustratie, wrok, zelfmedelijden en zelfbedrog.

God gaf de mens een verlangen naar de hechte partnerschap van het huwelijk en daarin opgenomen een verlangen naar seks. Het is overbodig te vermelden dat deze aandrift geperverteerd is geworden. Natuurlijke verlangens naar voedsel en drinken veranderen in vraatzucht (zich volstoppen) en andere verslavingen kunnen daarop volgen. Het verlangen naar nuttige bezigheid kan ook helemaal doorslaan (dwangmatig worden) zoals het geval is bij een "workaholic" een werkverslaafde.

God heeft de mens ontworpen met een gevoel van doelgerichtheid. Dit kan een begeerte worden om je belangrijk te voelen. Hoewel ze gelijk lijken, zijn deze twee zaken heel verschillend. Doelgerichtheid concentreert zich op iets buiten jezelf, terwijl je belangrijk voelen zich naar binnen keert en gericht is op je ik. In plaats van een gevoel van doelgerichtheid, kan een mens in de richting van een eindeloze en dwangmatige achtervolging gedreven worden van een onbereikbaar doel van zelfvervulling. Bijna alles van echte waarde, zoals de zorg voor familie en kinderen, wordt dan opgeofferd aan dit zoeken naar een gevoel van zelfvervulling.

11.10 Een slachtoffer van het ik

Het is maar een kleine stap tussen de ambitie van het ik en zelfveroordeling. We proberen de wet te vervullen, of dat nu Gods wet is, of de wet van andere mensen, of zelfgestelde wetten. Deze wet stimuleert alleen maar ons pogen om te zijn wat we moeten zijn of worden.

Maar een ambitie die voortkomt uit het ik, is ook begrensd door het ik. Als de wet lijkt te worden vervuld, kan de trots toenemen, maar vaker groeit de angst, de angst om de positie te verliezen die bereikt is. En elke echte of veronderstelde mislukking kan snel tot een gevoel van falen en zelfveroordeling leiden.

Er kunnen ook nog andere tegenstrijdige emoties de kop opsteken, zoals de ingebouwde rebellie van de mens tegen alle restricties. Wat misschien begonnen is als streven naar een ideaal, kan overheerst worden door weerstand tegen de eisen die dat met zich meebrengt. De apostel Paulus schreef over de toestand van een man die tijdens zijn gevecht met zijn ik aan zijn eigen lot wordt overgelaten: "*Want wat ik uitwerk, weet ik niet; want ik doe niet wat ik wens, maar waar ik een afkeer van heb, dat doe ik*". Romeinen 7:15) Paulus noemt dit: "*de wet van de zonde*".

Ambitie voor het ik kan zelfvernietigende rebellie veroorzaken. Het is alsof iemand probeert auto te rijden, met zowel de remmen als de versnelling in werking!

11.11 Het onvoldoende werkend idool

Als ambities falen, is het te verwachten dat te zijner tijd zelfverachting en veroordeling de kop opsteken. Omstandigheden van buitenaf hebben misschien bijgedragen aan gevoelens van zelfveroordeling en het verlangen zelf iets te worden; blijft over de negatieve vorm: zelfverachting!

Welke vorm het ook aanneemt, het ik is een erg onvolwaardig idool om op te leunen en op te vertrouwen. Het goede nieuws is dat we niet op ons eigen ik hoeven te vertrouwen. Echt en duurzaam vertrouwen is niet afhankelijk van iets wat zo gemakkelijk afbrokkelt als eigenwaarde!

Het gezegde: "Als al het andere faalt, lees dan de gebruiksaanwijzing" slaat op de neiging van de mens om de dingen op zijn eigen manier te doen. De apostel voegde de instructies van de maker toe over de enige manier waarop de mens goed kan functioneren. Hij beschrijft de hopeloze worsteling van het ik en eindigt met de uitroep: "*Ik ellendig mens! Wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods?*" Hij geeft het antwoord en zegt: "*Gode zij dank door Christus Jezus, onze Here*". (Romeinen 7:24, 25) Dan gaat hij het hele volgende hoofdstuk (Romeinen 8) verder met te vertellen over de

kracht van zijn bevrijding: de Heilige Geest van God, die in de gelovige werkt, die helemaal niet vertrouwt op iets van het ik (het vlees), maar op de liefde en kracht en genade van God. Dit is van een totaal andere orde dan iets wat we zouden kunnen produceren door onze eigen pogingen.

Hoofdstuk 12 ECHT VERTROUWEN

Een van de functies van de menselijke persoonlijkheid is dat we in staat zijn ons bewust te zijn van onszelf - een feit waaraan we niet kunnen ontsnappen, al zouden we dat nog zo graag willen.

De apostel Paulus sprak over een juist zicht op onszelf, toen hij zei: *"Want krachtens de genade, die mij geschonken is, zeg ik een ieder onder u: koestert geen gedachten, hoger dan u voegen, maar gedachten tot bedachtzaamheid, naar de mate van het geloof, dat God elkeen in het bijzonder heeft toebedeeld."* (Romeinen 12:3) Dus, hoewel er absoluut niets in de Bijbel staat om het idee te onderbouwen dat we moeten proberen onze eigenwaarde te verhogen, of anderen daarmee te helpen, wil God toch dat we realistisch over onszelf denken.

Het is niet goed of realistisch als iemand er een punt van maakt zichzelf te kleineren op elk gebied van het leven. Evenmin is het goed als iemand denkt dat hij/zij alles aankan en iedereen kan vertellen wat er gedaan moet worden. Eigenlijk is het ene uiterste even zelfgericht als het andere!

De apostel Paulus zei: *"Ik vermag alle dingen in Hem, die mij kracht geeft."* (Filippenzen 4:13) De context maakt duidelijk, dat Paulus niet zegt dat hij onoverwinnelijk is en instaat is alles te doen wat hij wil, maar dat hij weet dat hij iedere situatie aankan en door Gods genade instaat is alles te doen wat God van hem vraagt.

12.1 Gave of verdienste?

Menselijke gaven en bekwaamheden moeten op een goede manier gebruikt worden of het nu de gaven van andere mensen zijn of onze eigen mogelijkheden. Wij moeten op een gezonde manier accepteren hoe God ons gemaakt heeft en waar Hij ons geplaagd heeft. Dat is beter dan een hoge dunk van onszelf te hebben - die zeepbel loopt in toenemende mate het gevaar uiteen te spatten en te verdwijnen!

Jezus sprak erover, hoe God naar zijn kinderen kijkt en hoe Hijzelf naar zijn discipelen keek. Hij zei dat op een dag God zal zeggen: *"wel gedaan, gij goede en getrouwe slaaf"* tegen hen die Hem trouw probeerden te volgen. Hij zei ook tegen zijn discipelen: *"Ik noem u niet meer slaven: maar u heb ik vrienden genoemd."* (Matteüs 25:21 en Johannes 15:14 -15)

Maar toen Jezus sprak over de houding die we ten opzichte van onszelf moeten hebben, zei Hij dingen als: *"gaat op de laagste plaats aanliggen"* en *"wij zijn onnutte slaven"*. (Lukas 14:10 en Lukas 17:10) Het is niet gemakkelijk voor ons, menselijke schepselen, de juiste balans in deze zaken te vinden.

We moeten er ons steeds van bewust zijn, dat elk privilege en elke gave die we hebben, zelfs ons eigen leven, gaven van God zijn. De apostel Paulus zei: *"Wat hebt gij, dat gij niet ontvangen hebt?."* (1 Korintiërs 4:7 en 2 Korintiërs 3:5) Er is geen tegenstelling tussen de beide aspecten, maar als we ons vertrouwen laten afhangen van dingen als omstandigheden, positie, onze verworvenheden - zelfs van onze dienst aan God en mensen - dan koersen we recht op teleurstellingen en vaak rampen af.

12.2 Een zware last

Als we ervan uitgaan dat we een hoge eigenwaarde (onzelf hoog aanslaan) nodig hebben, komen we veel gevaren en problemen tegen, nog afgezien van duidelijk aanwezige trots. In de eerste plaats wordt jezelf zo ernstig nemen een last, die moeilijk te dragen valt.

Geloven dat we het recht hebben ons goed te voelen over onszelf, maakt dat we vinden dat iedereen die dat verstoort de grenzen van onze rechten overtreedt. Als we geloven dat we er recht op hebben

ons goed te voelen, is vaak het logische gevolg, dat we er ook recht op menen te hebben, alles en iedereen te weerstaan, die negatieve gevoelens bij ons veroorzaakt. We klagen erover dat ze maken dat we ons schuldig voelen, in plaats van de werkelijke reden van onze gevoelens te onderzoeken.

Elke onvriendelijke afkeuring door andere mensen (of die echt is of verondersteld), kan overdreven hard aankomen of ons buiten alle proporties schokken. In zo'n situatie zou het veel gezonder zijn, als we tegen onszelf konden zeggen: "Oké, zelfs als dit eigenlijk niet eerlijk is, en zelfs al wordt ik nu niet gerespecteerd of erkend, zoals ik denk dat zou moeten, wie denk ik eigenlijk wel niet dat ik ben?" Dat is precies de soort houding, die Jezus nodig vindt voor ons, zelfs nadat we "alles gedaan hebben". (Lukas 17:10)

De belangrijke kwesties die rechtgetrokken moeten worden, of het gaat om succes of mislukking, of het geëerd worden of genegeerd, zijn van vitaal belang. Dingen als "Wie behoor ik toe? Wie dien ik? Kan God mij vormen tot wie Hij wil dat ik ben, afgezien van mijzelf of andere mensen en omstandigheden?"

Wat stellen wij menselijke wezens eigenlijk voor dat we ons voortdurend goed moeten voelen over onszelf? Om dat te bereiken, zouden we óf volmaakt moeten zijn, óf onszelf voor de gek moeten houden. De bekende prediker Martyn Lloyd-Jones schrijft over dit probleem en hij zegt: *"Naar de mate waarop we geregeerd worden door ons ik, zijn we ook gevoelig en daarom zijn we gemakkelijk te kwetsen, gemakkelijk te deprimeren en te ontmoedigen. Het ik verwacht altijd kleineringen en beledigingen. Het is altijd overgevoelig.... We zijn altijd geneigd ons af te vragen wat de mensen denken en zeggen zullen en op die manier worden we gevoelig.... Wat verduren we allemaal een verdriet en ellende in ons leven door dit verschrikkelijke ik en deze bezorgdheid over wat de mensen wel niet zullen denken! Hij (de apostel Paulus) was ermee gestopt naar zichzelf te kijken en voor zichzelf te leven.... Wij moeten leren ons niet meer bezorgd te maken over onszelf en het beeld dat we van onszelf hebben...."*37

12.3 Een bekwame leermeester

Het goede nieuws van het evangelie is, dat zelfs als we ons slecht voelen over onszelf, we toch de realiteit van onze zonden en onze gebreken in het gezicht kunnen kijken, omdat we nog steeds kunnen vertrouwen op God, zijn vergeving en zijn liefde, evenals op het feit, dat Hij ons nog steeds in staat kan stellen te doen wat Hij wil dat we doen.

Op deze manier op God vertrouwen is het enige dat ons echt en blijvend vertrouwen kan geven, hoe we ons ook voelen. Dan hoeven onze eigen mislukkingen en problemen ons niet meer op dezelfde manier wanhopig te maken. We vertrouwen niet op onszelf, toch kunnen we een absoluut vertrouwen hebben over onszelf, omdat we op God vertrouwen. We zijn het werk van de handen van Hem, die nooit kan falen en we zijn onderdeel van zijn voorgenomen plan. En als we geconfronteerd worden met een plan dat te moeilijk, zelfs angstaanjagend is, hoeven we niet wanhopig te vragen: "Wie ben ik?" We zouden moeten vragen: "Wie is God en kan Hij mij de kracht en mogelijkheid geven om zijn wil te doen?" Wanneer Hij dan degene is, die mij daartoe instaat stelt, heb ik geen gevoel van eigenwaarde nodig, ik hoef Hem alleen te vertrouwen en te gehoorzamen en Hem te aanbidden!

12.4 Volkomen vertrouwen

Als ik de onverdiende genade van God accepteer, door zijn volmaakte offer voor mij aan het kruis aan te nemen en als ik in het licht hiervan blijf leven, maakt dat mij ervan bewust, dat ik niets heb - behalve wat God mij gegeven heeft; dat ik niets ben - behalve wat Hij van mij maakt; dat ik een verloren zondaar was - tot Hij mij redde en dat ik zonder Hem nog steeds een hulpeloze zondaar ben. En het geeft mij Vrede - want Hij nam mijn schuld weg - Veiligheid - want ik ben aangenomen als zijn kind - Vertrouwen - want Hij faalt nooit - Dankbaarheid, want alle glorie is voor Hem.

Hoofdstuk 13 MENSELIJKE MOTIVATIE - ONBEGRENSDE GENADE

God is heilig en rechtvaardig en volkomen rein. *"In Hem is in het geheel geen duisternis."* (1Johannes1:5) Maar niemand van ons, menselijke wezens, kan zeggen dat in ons helemaal geen duisternis woont.

Als wij proberen het hart van God te verheugen, omdat Hij onze dankbaarheid, lofprijs en dienstbetoon waard is, dan is er ook wettige vreugde in deze bediening, omdat het een daad van lofprijs is aan Hem, die Hij alleen waard is te ontvangen. Als we het goed bekijken, kan echte dienst aan God eigenlijk geen offer zijn van onze kant. Het is eerder een voorrecht, dat de Almachtige God, ons gevallen en geredde zondaars toestaat om zijn wil te doen.

Maar, als wij proberen God te verheugen met als doel ons belangrijk te voelen, of onze persoonlijke behoeften vervuld te krijgen, dan dienen we God niet, maar onszelf! Helaas is het helemaal niet nodig dit zelfzuchtige element in ons aan te moedigen. Het ligt maar al te gretig klaar om de kop op te steken, zelfs of misschien juist, op wat wij misschien beschouwen als onze beste momenten. Wij hebben niets wat we niet gekregen hebben. Alle goeds wat we hebben komt van God, dus moet alle dankzegging naar Hem gaan.

Jezus vertelt ons dat op een dag God zal zeggen: *"Wel gedaan, gij goede en getrouwe slaaf!"* (Matteüs 25:21) tegen hen die Hem hebben vertrouwd en Hem gevolgd zijn. Als wij Hem oprecht liefhebben omdat Hij ons eerst heeft liefgehad en Hem daarom willen dienen vanuit een dankbaar hart, dan is er echte vreugde en doelgerichtheid in zo'n bediening. Dan is ons verlangen om het *"Wel gedaan"* te horen ook gewettigd. Dat is niet omdat we belangrijk willen worden, maar omdat het onze vreugde is Hem te behagen. Maar als Jezus ook zegt, dat onze houding tegenover onszelf moet zijn *"Wij zijn onnutte slaven"* (Lukas 17:10) zien we dat onze werken ons bij God geen verdiensten opleveren.

De beroemde pionierzending uit China in de negentiende eeuw, Hudson Taylor, zei het zo: *"Weten jullie, soms denk ik dat God gezocht heeft naar iemand die klein en zwak genoeg was, om te gebruiken en toen vond Hij mij."* 38

C.S. Lewis zei het volgende over de essentie van het christelijke leven:

"Het principe loopt van boven naar beneden door het hele leven. Geef jezelf op en je zult je ware zelf vinden. Verlies je leven en je zult het vinden. Niets wat je niet hebt weggegeven, zal ooit jouw eigendom zijn. Niets in jou, dat niet gestorven is, zal ooit uit de dood opgewekt worden. Kijk naar jezelf en ten slotte vind je alleen haat, wanhoop, woede, puin en verderf ....Maar kijk naar Christus en je zult Hem vinden en met Hem zal al het andere toegevoegd worden." 39

We lezen in het Oude Testament, dat wat God betreft, Sauls goede tijd was *"toen hij klein was in eigen oog"*. (1 Samuel 15:17) Het zelfbeeld van de Farizeeër was duidelijk beter dan dat van de belastingambtenaar, maar Jezus zei dat het de tollenaar was, die *"gerechtvaardigd naar huis ging"*. (Lukas 18:9-14)

Jezus sprak over de overspelige vrouw die tranen van dankbaarheid schreide en zei dat, omdat ze veel liefde betoonde, haar veel was vergeven. (Lukas 7:47) Dit was nou niet bepaald een voorbeeld van hoge eigenwaarde, laat staan een soort onderbouwing voor het idee dat een gevoel van eigenwaarde nodig is om een mens in staat te stellen God lief te hebben.

Helaas zijn de dingen die ons een goed gevoel geven over onszelf, vaak juist de dingen die ons kunnen misleiden en dat doen ook, of ze laten ons op een slinkse heimelijke manier handelen. Als we proberen anderen te helpen om ze goed te doen en ze aan te moedigen te doen wat goed is, dan is daar een gewettigde door God gegeven vreugde aan verbonden. Maar als ons motief is ons goed te voelen, dan gebruiken we andere mensen om onszelf een plezier te doen. De motivatie is egoïstisch, zelfs als onze daden goed zijn en op een prettige, vriendelijke manier gedaan worden.

En ook, als we proberen God te dienen, met de bedoeling een beloning bij God te verkrijgen, of zelfs alleen maar om ons tevreden over onszelf te voelen, dan is het niet echt onze bedoeling om God te dienen, maar eerder om iets voor onszelf te krijgen.

Als gevallen menselijke wezens hebben we voortdurend een probleem met onze motivatie. Zolang we op deze aarde zijn is er altijd het gevaar dat er zich een zelfzuchtig element mengt met onze beste en schijnbaar meest onzelfzuchtige bedoelingen. Daarom zegt de Bijbel, dat al onze gerechtigheden zijn als een *"bezoedeld kleed"*. (Jesaja 64:6)

Alleen wat volkomen rein is, kan voldoen aan Gods gerechtigheid. Daarom is er geen andere hoop dan ons in geloof te wenden tot de Enige die rein genoeg was om in onze plaats het volmaakte offer te brengen aan het kruis van Calvarie.

Nicodemus, die goed leefde en religieus was, hoefde niet op het Evangelie van Christus gewezen te worden, om te erkennen dat het offer van Christus zijn waarde bewezen had; ook hoefde zijn zelfbeeld niet opgepoetst te worden. Nee, hij moest *"wederom geboren"* worden (Johannes 3:3) dat is, een nieuw leven van God ontvangen, dat van een volkomen andere orde is dan alles wat door menselijke waarde of poging geproduceerd kan worden.

Als we dit nieuwe leven krijgen door te vertrouwen op het kruis van Christus en ons dan dagelijks afkeren van ons ik om Hem te volgen, is de sleutel van ons leven:

"Niet meer mijn ik, maar Christus leeft in mij". (Galaten 2:20)

appendix:

DE WEG VAN ONS IK EN DE BEVRIJDING ERVAN.

app.1 Aantekeningen en citaten:

W.A.Tozer schreef het volgende:

"In deze zaak die gaat over hoe we om moeten gaan met de trotse, perverse en zondige natuur van de mens, ontdekken we twee stellingen binnen het kader van het christendom. Eén ervan leunt zwaar op de toepassing van psychologie en psychiatrie. Er zijn zogenaamd christelijke leiders, die er de nadruk op leggen, dat Jezus op aarde kwam om een aanpassing van ons ego te bewerken. Aan de andere kant zegt de Bijbel Gode zij dank, heel duidelijk, dat Jezus kwam om een eind te maken aan het ik -niet om het te ontwikkelen of op te poetsen!" (A.W.Tozer: zie "Who put Jesus on the Cross?" blz.124 Christian Publications 1975)

Hetzelfde thema is ontwikkeld door Dave Hunt die zegt:

"De gemiddelde christen wordt ertoe geleid te geloven, dat het geheim van het succes dat anderen die hij bewondert uitstralen, het ontwikkelen is van een vergelijkbaar zelfvertrouwen en een "positief" zelfbeeld. Ze raken gefrustreerd en veel christen voelen zich daardoor ongelukkig en dan, op aandringen van een vriend of de aanbeveling van hun voorganger, komen ze terecht in "counseling". Ze proberen hun verbrijzelde zelfbeeld te herstellen, omdat ze ervan overtuigd zijn dat daar hun probleem ligt. Velen worden onwetende slachtoffers van een christendom dat vol psychologie zit en dat zo op zichzelf gericht is, dat het het probleem nog verergert of, nog destructiever, valse geneeswijzen produceert....

...een "nieuwe reformatie", die het christendom vol psychologie stopt, heeft nieuwe opvattingen van de Bijbel teweeggebracht, die niet eerder in de geschiedenis van de kerk bekend waren. Op die manier werd het christendom op één lijn gebracht met de theorieën van mannen als Rogers en Maslow.... "christelijke psychologie" vertegenwoordigt de gevaarlijkste en tegelijkertijd de meest aansprekende en populaire vorm van modernisme die ooit de kerk is binnengedrongen." (Dave Hunt, "Beyond Seduction", blz 116, 117, 130 en 136.)

Gary Almy is een klinische professor in de psychiatrie en heeft daar meer dan 20 jaar ervaring in. Zijn vrouw is huisarts. Ze beleefden jaren van ernstige psychische problemen en stoornissen, ook huwelijksproblemen en volgden meerdere psychotherapeutische - en herstelprogramma's, terwijl ze zelf professionals waren! Uiteindelijk bereikten ze een dood spoor met deze dingen en kwamen tot het christelijk geloof. Zij schreven het volgende:

"Eigenwaarde en vrees van God kunnen niet samengevoegd worden en een blik op de kerk van de jaren 90 laat ons geen twijfel over welke van de twee is uitgebannen. Het wordt algemeen geaccepteerd, dat mensen die uit zijn op hoge posities, onbeleefde en arrogante mensen, evenals ongehoorzame kinderen, allemaal lijden aan lage eigenwaarde en niet genoeg liefde en aandacht krijgen. Ouders kwellen zich met de vraag, hoe ze hun weerbarstige kind meer liefde, meer waardering, meer wat dan ook kunnen geven, zodat hij/zij zich eindelijk goed zal voelen over zichzelf. Studiegroepen over discipelschap zijn sensitivitytraining sessies geworden over hoe iedereen zich gelukkiger, beter kan voelen over zichzelf." Teaching- of trainingscursussen die "Persoonlijke Ontwikkeling" genoemd worden zijn over het algemeen gebaseerd op een dergelijke psychologische levensopvatting.

"Er wordt ons verteld dat we het evangelie niet moeten brengen voor we het vaderbeeld hebben gecorrigeerd, het vertrouwen van iemand hebben gewonnen en hem bewust hebben gemaakt van zijn waarde. Ons "evangelie" wordt een verhaal over hoe Jezus veiligheid en persoonlijke waarde aanbiedt."

"Wat klinkt dit allemaal dwaas! Deze ideeën vinden we nergens in de Bijbel en dat moet alarmbellen doen rinkelen in de kerk." ("Addicted to Recovery", Verslaafd aan Herstel. door Gary Almy en Carol Tharp Almy, zie blz.63)

Het seculiere blad "Time" heeft deze kwestie opgemerkt en schrijft in een artikel "De Zoektocht van de Kerk" (5 april 1993):

"Veel van degenen die de kerkgang herontdekt hebben, kunnen uiteindelijk bedrogen uitkomen, omdat de focus van hun geloof stilletjesweg lijkt te verschuiven van de verheerlijking van God naar de bevrediging van de mens."

David Powlison zegt dat de "verchristelijkte psychologie" waarschijnlijk kandidaat staat voor "de komende grote ketterij" in de Evangelische kerk, zie "The Recovery Movement, de feiten over eigenwaarde, psychologie en de herstelbeweging, door John Ankerberg en John Weldon. (Harvest House Publishers, pp.29-30)

app.2 Trainingscursussen

Psychologische studies of trainingscursussen, waaronder zogenaamde ontmoetingsgroepen, die zich richten op zelfversterking (verbetering), eigenwaarde enz, lijken de deelnemers goed te doen, tenminste in het beginstadium. Dit geldt vooral als er een sterke groepsbinding is.

De volgende aanhaling komt uit een studie over "sensitivitytraining":

"Zij,(leden van de groep) ervaren een bepaalde bevrijding en opluchting (ontspanning) of zelfs een zogeheten "bekering". Maar het is alleen een psychologische transformatie, op het vlak van de ziel en de gevoelens, waardoor de leden zelfs meer aan de groep gebonden worden....De gevolgen zijn heel gevarieerd, afhankelijk van de gebruikte methodes. Sommige deelnemers voelen zich opgelucht en bevrijd van oude remmingen en complexen, anderen zijn nog meer gedeprimeerd dan ze al waren.... Er ontstaan inderdaad diepe persoonlijkheidsveranderingen." (Ogen Open voor de Subtiliteiten van Satan", Emile Krémer, Move Press, 247 Newcastle St. Burslem, Stoke-on-Trent, blz. 102). Het gevolg van deze bevrijding van oude remmingen is meestal een meer "liberale" houding ten opzichte van morele standaarden. zeker in een algemene betekenis)

Het bovenstaande geldt vooral, maar niet alleen, voor seculiere, humanistische cursussen (de zakenwereld, het onderwijs, de sociale sector). Er kan een zeker enthousiasme ontstaan en vaak volgt zelfs een aanmerkelijke afhankelijkheid. Die kan zelfs leiden tot verslaving van mensen en het lijkt dan of ze niet meer kunnen functioneren, als ze geen nieuwe cursussen volgen.

Christenen zijn niet immuun voor al deze effecten, vooral als ze de filosofieën, die ten grondslag liggen aan de training die ze volgen, niet helemaal begrijpen. Zelfs als ze daar een goed begrip van hebben, vraagt het veel inspanning en moed om de voortdurende druk je aan te passen, te weerstaan. Helaas zijn ook bij christenen aanmerkelijke persoonlijkheidsveranderingen voorgekomen.

Zelfs de "verchristelijkte" vorm van de zelfverbeteringsleer kan, in wisselende mate, gelijke effecten hebben. Deelnemers vertellen soms over een bijna - bekerings ervaring of een persoonlijk gevoel van opluchting en bevrijding. Over het algemeen zijn ze niet in staat de oorzaak van hun gevoelens van welzijn te analyseren. Vaak deinzen ze terug voor elke poging om de bron van hun emoties te onderzoeken. Het lijkt of ze bang zijn hun goede gevoelens kwijt te raken als er iets wat dieper bekeken zou worden.

app.3 Vaststaande opties, keuzes en assertiviteit

Een veel voorkomende methode van humanistische gedachten - conditionerende training in relativisme (niets is absoluut, houdt verband met iets anders, alles staat op zich zelf), is een beperkt aantal mogelijkheden aandragen, alsof er geen anderen bestaan. Dan, in plaats van helder te kunnen denken met een onbelemmerd verstand en geweten, wordt de mensen geleerd te kiezen tussen de alternatieven (het proces wordt genoemd: besluitvorming en kritisch denken, multiple choice en dergelijke, voorkomend in veel van onze educatieve programma's).

Trainingen in assertiviteit volgen dit model vaak en geven drie verschillende manieren aan om interpersoonlijke relaties of problemen te hanteren. Je kunt passief zijn (een voetveeg of deurmat), agressief (je geduld verliezen, schelden), of je kunt assertief zijn (men acht dat totaal verschillend van agressief).

Dit biedt alleen een beperkt en daarom verkeerd aantal mogelijkheden. Van daaraf gaat de training vaak verder met het belachelijk maken van de eerstgenoemde alternatieven en dan blijft assertiviteit over als de enige begerenswaardige of toepasbare optie.

Tenslotte wordt assertiviteit "witgewassen" door te zeggen dat die niet agressief is, of zelfs dat het je "aantrekkelijker" zal maken, enz. In werkelijkheid komt deze assertiviteit eenvoudig neer op een meer subtiele, beschaafde en kalme agressiviteit, waarmee men probeert iemand de eigen manier of het eigen gezichtspunt op te dringen.

Mensen kunnen worden beheerst door het verlangen voor zichzelf op te komen en hun zelfbeeld ongeschonden te bewaren. Communicatie wordt dan een zaak van "vechten voor hun eigen plek" en dat gaat ten koste van meer objectieve (zich bepalend tot de feiten) observaties. In het beste geval valt de communicatie terug tot alleen maar "een debat", waarbij de uitkomst afhangt van iemands assertiviteit en hoeveel punten hij kan "scoren", in plaats van een grondige kennis van hoe goed of verkeerd de onderdelen van de betreffende zaak zijn. (Adler's "betekenis en vervulling door macht!")

app.4 Theorieën die weerslag hebben

Het feit dat eigenwaardetheorieën soms ernstige weerslag gehad hebben, is heel goed onderbouwd.

Een counselor van een christelijke school, Dan Denk, vertelt hoe een bepaald counseling geval hem hielp om het bedrog van de psychologie van het "mij-isme" te doorzien. Dough kwam voor de zoveelste keer bij hem voor counseling. Hij was, zoals gewoonlijk, verstrikt in zichzelf en zijn tekortkomingen en hij voelde zich terneergeslagen. Bij eerdere gelegenheden had Denk, de counselor, geprobeerd hem te helpen zijn eigenwaarde te verbeteren. Elke keer werkte het voor korte tijd en dan ging alles weer mis, zakte hij terug. Denk beschrijft deze counseling sessie:

"Deze keer trof het me hoe in zichzelf gekeerd Dough was. Het was niet nodig dat hij nog meer met zichzelf bezig raakte.

Dough, zei ik, ik denk helemaal niet dat je een slecht zelfbeeld hebt. Ik denk dat je eigenlijk heel trots bent. Je voelt je zo nu en dan minderwaardig en beroerd en dat betekent alleen maar, dat jij....net zo

bent als de rest van ons! Waarom accepteer je jezelf niet en ga je niet gewoon door met je leven? Vergeet jezelf eens voor een poosje en raak betrokken bij andere mensen en hun belangen. De blik op Dough's gezicht veranderde van verrassing naar ontzetting, naar ongeloof....toen naar een glimlach! Zo'n advies had hij nog nooit gekregen! En zoiets verwachtte hij zeker niet van mij. Maar toen we doorgingen met praten, begonnen zijn ogen op te lichten en een nieuwe vrijheid kwam over hem - vrijheid van de slavernij van het eigenbelang...." (zie Beyond Seduction, Dave Hunt, pp 166-167)

Sommige mensen pleegden zelfmoord en lieten briefjes achter, waarin stond, dat ze het gedaan hadden, omdat ze tevergeefs geprobeerd hadden hun eigenwaarde op te bouwen. (zie "Self-Esteem, Eigenwaarde", Jay Adams, blz.11-12).

app.5 "Verchristelijkte" zelfgerichtheid

Er zijn christelijke counselors, die in veel opzichten de christelijke waarheid trouw verkondigen. Bijvoorbeeld, ze zeggen, dat de juiste weg (Gods weg) uiteindelijk voor ons de beste is, zelfs als dat de moeilijkste weg is. Eén van hen, Laurence Crabb, zegt terecht dat het verkeerd en zondig is om te zoeken naar een menselijke weg als betere oplossing. Op deze en andere gebieden, geeft hij veel uitstekende counseling. Maar er ontstaat een probleem als hij voortdurend met een ander referentiepunt dan de bijbelse waarheid komt aandragen (klaarblijkelijk omdat hij de theorieën van Adler en Maslow over "betekenis en menselijke basisbehoeften" volledig onderschrijft).

Hij schrijft in een boek over "Bijbelse Counseling": *"Iedere persoon moet eerst het doel van persoonlijke vervulling bereiken. Tot dat doel bereikt is, is een mens niet vrij om voor iets of iemand anders te leven".* (blz.55) Maar Jezus Christus zei: "Zoek eerst Zijn Koninkrijk en Zijn Gerechtigheid en dit alles zal u bovendien geschonken worden" (Matteüs 6:33)

Later voegt Crabb er nog aan toe: *"Mensen hebben het nodig zich belangrijk te voelen. Om een psychische gezondheid te genieten, moet daar eerst aan worden voldaan"* (blz 62). *"God heeft je geschapen met het verlangen je belangrijk te voelen en Hij heeft gezorgd voor een opwindende manier om aan die nood diepgaand en volledig te voldoen....Als je zijn plan wilt volgen en doet wat Hij wil, zul je het opbeurende gevoel ervaren, dat je werkelijk iemand bent...."*(blz.64)

Het probleem met de verklaring, *"God heeft je geschapen met het verlangen je belangrijk te voelen"* is, dat er in de schrift geen enkele verwijzing naar zoiets te vinden is. Mensen als Paulus en Johannes de Doper moeten dat over het hoofd hebben gezien!

Het echte probleem van deze verklaringen is dat ze de zelfzuchtige basismotivatie intact laten. Ze maken die alleen maar "christelijk".

app.6 Dienen om betekenis te krijgen!

Dezelfde counselor vervolgt: *"God heeft de plaatselijke kerk in het leven geroepen als het belangrijkste middel, waardoor mensen die gaven die belangrijkheid veroorzaken, kunnen ontplooiën...Zolang voorgangers al het werk doen in de plaatselijke kerk, beroven ze de mensen van een mogelijkheid hun verlangens te vervullen zoals God het bedoeld heeft".* (blz 64-65)

De Bijbel maakt het inderdaad duidelijk, dat er in de plaatselijke kerk voor iedereen een plek is en moet zijn om God te dienen. Nu wordt dienstdoen in de kerk bijna voorgesteld als het beste middel om betekenis te krijgen en zo de persoonlijke nood van de mensen te lenigen. Dat is wezensvreemd aan de Bijbel en het Evangelie.

Het is helaas heel goed mogelijk voor mensen om dienst te doen in de christelijke gemeenschap - op een manier die goed werkt - terwijl hun harten niet zijn veranderd door God. Het volgen van Christus vereist een motivatieverandering van het ik naar God.

app.7 Het juiste denken - om je noden te lenigen!

Crabb en andere christelijke counselors publiceren misschien uitstekend materiaal om het juiste denken (het vernieuwen van het denken) te bevorderen, met de bedoeling verschillende problemen op te lossen. Maar er zijn er onder hen, die een ander referentiepunt blijven gebruiken, dat zijn oorsprong niet in de Bijbel vindt, maar bij Adler en Maslow. Hier volgen enkele aanhalingen:

"In elk voorbeeld zal het verkeerde denken het zondige geloof tot gevolg hebben, dat er iets meer dan God (en wat Hij kiest om aan te bieden) nodig is om de nood van iemand te lenigen". (blz 50)

Het is natuurlijk waar dat zulk denken zondig is. Het probleem is dat "iemand's nood lenigen" herhaaldelijk genoemd wordt, alsof dat het belangrijkste doel is. Zie het volgende:

"(1) Wat ik denk heeft absoluut invloed op wat ik doe en op wat ik voel.

(2) Er is een vaststaande realiteit waarvan ik me bewust moet zijn (over nadenken, in geloven) waarnaar ik me moet gedragen, als ik een gevoel van persoonlijk welzijn en effectief leven wil genieten.

(3) Het is mogelijk iets te geloven dat niet waar is en je dan te gedragen en te voelen op manieren, die geen leniging van mijn noden teweegbrengen". (blz 86).

Al het bovenstaande bevat een zekere waarheid. Maar als het doel dat voor ogen staat "de bevrediging van diepe persoonlijke behoeften" is, zal dat onze zondige zelfzuchtig motivatie helaas niet tot inkeer roepen.

app.8 Een onvolledige kijk op zonde

Deze nadruk kan ook leiden tot een onvolledige kijk op zonde, zoals blijkt uit onderstaande aanhaling van dezelfde schrijver:

"De essentie van satans verleiding was Eva aan te moedigen onware dingen tegen zichzelf te zeggen en dan iets verkeerd te gaan geloven: 'Aan mijn persoonlijke behoeften kan beter voldaan worden. Ik zal meer waarde krijgen als ik buiten Gods cirkel stap'....Zodra ze de cirkel van gehoorzaamheid verliet (daartoe gebracht door haar verkeerde denkwijze), beledigde ze de standaarden van een heilige God, die recht had op haar gehoorzaamheid en kreeg toen te maken met het schuldprobleem .De problemen van wraakgevoelens, schuld en angst zijn waarschijnlijk de drie belangrijkste onderliggende ontregelingen van alle persoonlijke problemen en ze ontstaan omdat we verkeerde dingen denken." (Alle bovenstaande aanhalingen zijn uit "Basis Principles of Biblical Counselling," Laurence J. Crabb, Marshall Pickring, 1977, blz.55, 62, 64, 65 and 86.)

Gedeeltelijk zijn deze opmerkingen correct, maar ze schetsen, op zijn zachtst gezegd een heel onvolledig beeld van zonde. Rancune, schuldgevoelens en angst zijn meer dan "ontregelingen" die persoonlijke problemen veroorzaken. Rancune en schuldgevoelens worden veroorzaakt door zonde – angst kan ook het gevolg zijn van veel andere factoren. In wat hier gezegd wordt ligt de nadruk op de problemen van de persoon en persoonlijke "behoefte" in plaats van tot een juiste relatie met God te leiden. Menselijke zonde is veel meer dan "verkeerd denken" en "verkeerde zinnen over onszelf zeggen over hoe het beste aan onze persoonlijke behoeften kan worden voldaan".

Verkeerd denken is aanwezig in zonde, maar zonde is in de allereerste plaats rebelle tegen God en het zichzelf zoeken van het menselijke hart. Dit wordt niet opgelost door de juiste informatie over aan behoeften voldoen en dat dan te geloven en "de juiste zinnen tegen jezelf te zeggen".

Er zijn veel mensen die de waarheid goed kennen en geloven en erkennen dat Gods weg de beste is voor hen. Tegelijkertijd realiseren ze zich ook nog dat hun eigen weg hun levens verwoest en hen ongelukkig maakt. En toch, ondanks dit alles, klemmen ze zich helaas vast aan hun eigen ik en volgen hun eigen weg.

Of de focus op "aan mijn behoeften voldoen" nu veel is of weinig, het probleem blijft dat de zelfzuchtige motivatie niet verdwijnt, zelfs als uiterlijk gedrag en persoonlijke problemen door een betere denkwijze tot op zekere hoogte zijn opgelost.

app.9 Het ware evangelie - of de weg van het ik

Misschien neem ik de juiste besluiten en lijk de weg van het evangelie te volgen, maar als ik dat alleen maar blijf doen omdat het de beste of misschien de enige manier is om mijn persoonlijke behoeften te bevredigen, heb ik niet werkelijk het evangelie van Christus aangenomen. Het is alleen maar de weg van het ik en Jezus heeft gezegd dat niemand, die die weg volgt, zijn discipel kan zijn!

Anita Simpson, Cork Ierland, 2002

Aanhalingen

1. "Psychological Seduction," William Kilpatrick, (Arthur James Ltd., London 1983), p.86.
2. Compiled (partly verbatim) from numerous sources of popular psychology, both Christian and secular.
3. "Beyond Egoism," in Religion and Human Behaviour, Wesner Fallow (New York: Association Press), pp. 27 & 171.
4. "Man: The Dwelling Place of God," A.W. Tozer (Christian Publications, 1966) p. 72.
5. Robert Schuller, "Self-Esteem: The New Reformation," (Word 1982) pp. 22, 117-119.
6. Walter Trobisch: "Love Yourself," (Downers Grove: Intervarsity Press 1976), p. 11.
7. "Introduction to Psychology and Counselling," by Paul D. Meier, Frank B. Minirth, Frank B. Wichern, Donald E. Ratcliff, (Bakers Books 1995), p.139. Emphasis added.
8. Anthony A. Hoekema, "The Christian Looks at Himself", (Grand Rapids: Erdmans 1975), p.16.
9. Bruce Narramore: "You're Someone Special", (Grand Rapids: Zondervan, 1978), p.22.
10. See Paul Vitz: "Psychology as Religion: The Cult of Self-Worship", (Erdmans 2nd Edition, 1994), p.96.
11. Revelation 22:18-19
12. "Why Johnny Can't Tell Right from Wrong," William Kilpatrick, (Simon and Schuster) p. 45. Paul Vitz, a qualified psychologist, mentions a 250% increase in studies among college youth during 20 years saying: "The modern self is intrinsically self-destructive," Paul Vitz: "Psychology as Religion: The Cult of Self-Worship" (Erdmans, 1st edition, 1977) p.126. Reader's Digest article: "Crime's Spectre Haunts Europe," (April 1994) is among numerous other reports, articles, and statistics dealing with the rise of crime and other human and social ills.
13. William Kilpatrick: "Why Johnny Can't..." pp.34-37.
14. Ibid, p.37.
15. William Kilpatrick: "Psychological Seduction," (Arthur James Ltd, London, 1983), pp.86, 99. Also, "Beyond Seduction," Dave Hunt (Harvest House Publishers, 1987), pp.113 & 209.
16. "Love Yourself," Walter Trobisch (Downers Grove: Inter Varsity Press, 1976), p.11.
17. "Introduction to Psychology and Counselling," Meier, Minirth, Wichern and Ratcliff, p.143.
18. Robert Schuller: "Self-Esteem," p.98.
19. Bruce Narramore: "You're Someone Special," (Grand Rapids: Zondervan, 1978), p.167. Emphasis added.
20. Craig W. Ellison: "Self-Esteem," (Southwestern Press, 1976), p.6.
21. Schuller: "Self-Esteem," p.174.
22. Letter defending self-esteem and assertiveness training in "Fellowship Link" (The Quarterly Newsletter of the Association of Irish Evangelical Churches, January 1998).
23. Ellison, p.6.
24. Schuller, "Self-Esteem," pp. 57 & 74. Emphasis added.
25. I Peter 5:5-6; Romans 11:20-21; Galatians 6:3; II Corinthians 12:11 ("even though I am nothing"); I Corinthians 10:12; I Corinthians 1:26-31.
26. Francis A. Schaeffer: "Whatever Happened to the Human Race?" (Marshall Morgan and Scott), pp.125-126.
27. William Kirvin says, "It is as if Christ had said: 'You are of such worth to me that I am going to die; even experience hell so that you might be adopted as my brothers and sisters.'" "Biblical Concepts for Christian Counselling," (Grand Rapids: Baker House, 1984), p.107.
28. Jay E. Adams: "The Biblical View of Self-Esteem, Self-Love, Self-Image." (Harvest House Publishers, 1986), pp. 84-85. Matthew 10:31 and 12:12.
29. "The Plight of Man and the Power of God," D. Martin Lloyd-Jones (Pickering and English Ltd., 1966), p.32.
30. From the hymn, "Beneath the Cross of Jesus" (Elizabeth Clephane, 1830-69).
31. "Mere Christianity," C.S. Lewis, (McMillan, 1952), p.111.
32. Quoted in "Self-Esteem," Adams, pp.114-115.
33. "Befriande Nåd," ("Liberating Grace,") from Swedish, Sven Reichmann (Inter Skrift, 1988), pp.173-174.
34. "The Power of the Spirit," William Law, ed. Dave Hunt, (Christian Literature Crusade, 1971), pp.143 & 148.
35. C.S. Lewis, "The Four Loves," (Fount Paperbacks, 1982), pp.119-120.
36. See "When People are Big and God is Small - Overcoming Peer-Pressure, Co-Dependency and The Fear of Man." Edward T. Welch (Presbyterian and Reformed Publishing, 1997).
37. "The Christian Warfare," D.M. Lloyd-Jones, (The Banner of Truth Trust), pp.337, 338 & 343. Emphasis added.
38. "Hudson Taylor's Spiritual Secret," Dr. & Mrs. Howard Taylor, (Whitaker House, 1996), p.314.
39. "Mere Christianity," C.S. Lewis (McMillan, 1952), p.171.